

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ**

Інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра обліку і аудиту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

на тему:

**Облік і аудит статутного капіталу
акціонерного товариства (за
матеріалами ПАТ «Агрофірма
«Провесінь»)**

Виконав: студент групи ОА-41

напряму підготовки

071 «Облік і оподаткування»

Синюга О.С.

Керівник к.е.н., доц. Грицак О.С.

Рецензент гол. бух. ПАТ «Агрофірма

«Провесінь»» Мазепа О.О.

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту

[Підпис] д.е.н., проф. П.М. Гарасим

«18» 03 2024 року

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Синюга Олег Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік і аудит статутного капіталу акціонерного товариства (за матеріалами ПАТ «Агрофірма «Провесінь»)

керівник роботи Грицак Оксана Степанівна, к.е.н, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «07»03 2024 року №С-192

2. Термін подання студентом роботи 14.06.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Статут, Наказ про облікову політику, первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, фінансова, статистична та податкова звітність ПАТ «Агрофірма «Провесінь» за 2021-2023 роки, законодавчі і нормативні акти з питань обліку і оподаткування.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ 1. Теоретичні основи обліку і аудиту статутного капіталу на ПАТ «Агрофірма «Провесінь»». Розділ 2. Економічна характеристика підприємства та оцінка стану обліку статутного капіталу на ПАТ «Агрофірма «Провесінь»» Розділ 3. Аудит статутного капіталу на ПАТ «Агрофірма «Провесінь»». Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Лист 1. Дослідження різних підходів до визначення сутності статутного капіталу акціонерного товариства. Лист 2. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку та аудиту операцій з статутним капіталом. Лист 3. Показники рентабельності ПАТ «Агрофірма «Провесінь»» за 2021-2023 роки. Лист 4. Основні економічні показники фінансово-господарської діяльності ПАТ «Агрофірма «Провесінь»» за 2021-2023 роки. Лист 5. Кореспонденція рахунків з обліку статутного капіталу Лист 6. Основні завдання аудиту власного капіталу. Лист 7. Об'єкти аудиту статутного капіталу

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 15.03.2024

Керівник роботи (підпис)

Грицак О.С.
(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	18.03.24 – 20.03.24	виконан
2.	Розділ 1. Теоретичні основи обліку і аудиту статутного капіталу на ПАТ «Агрофірма «Провесінь»»	21.03.23 – 07.04.24	виконан
3.	Розділ 2. Економічна характеристика підприємства та оцінка стану обліку статутного капіталу на ПАТ «Агрофірма «Провесінь»»	08.04.24 – 28.04.24	виконан
4.	Розділ 3. Аудит статутного капіталу на ПАТ «Агрофірма «Провесінь»»	01.05.24 – 19.05.24	виконан
5.	Висновки і пропозиції.	20.05.24 – 31.05.24	виконан

Студент

(підпис)

Синюга О.С.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Грицак О.С.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мета дипломної роботи – вивчити і проаналізувати теоретичні основи та особливості організації обліку та аудиту статутного капіталу ПАТ «Агрофірма «Провесінь»» та визначити основні шляхи щодо підвищення ефективності його використання.

Об'єктом дослідження є обліково-звітно-аудиторський процес на ПАТ «Агрофірма «Провесінь»»

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і аудиту статутного капіталу ПАТ «Агрофірма «Провесінь»».

Дипломна робота виконана на підставі опрацювання обов'язкових організаційних регламентів з обліку та аудиту статутного капіталу, фактографічних матеріалів ПАТ «Агрофірма «Провесінь»» за 2021-2023 роки з врахуванням змін, що відбулися у 2024 році.

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних літературних джерел і додатків.

Ключові слова дипломної роботи: облік, аудит, аналіз, власний капітал, класифікація власного капіталу, оцінка, фінансова звітність.

Сторінок – 69, рисунків – 9, таблиць – 14, використаних літературних джерел – 89.

ANNOTATION

The purpose of the diploma thesis is to study and analyze the theoretical foundations and features of the organization of accounting and auditing of the authorized capital of PJSC "Agrofirma "Provesen"" and to determine the main ways to increase the efficiency of its use.

The object of the study is the accounting, reporting and auditing process at PJSC "Agrofirma "Provesen""

The subject of the study is a set of theoretical, methodical and practical aspects of accounting and auditing of the authorized capital of PJSC Agrofirma Provesen.

The thesis was completed on the basis of the development of mandatory organizational regulations on accounting and auditing of authorized capital, factual materials of PJSC "Agrofirma "Provesen"" for the years 2021-2023, taking into account the changes that took place in 2024.

The thesis consists of an introduction, three sections, conclusions and proposals, a list of used literary sources and appendices.

Key words of the thesis: accounting, audit, analysis, equity, equity classification, assessment, financial reporting.

Pages – 69, figures – 9, tables – 14, used literary sources – 89.

ВСТУП

Статутний капітал акціонерного товариства є фундаментальною основою його фінансової стабільності та одним із ключових елементів системи управління капіталом. Ефективне управління статутним капіталом забезпечує не лише стабільність і надійність діяльності підприємства, але і його здатність залучати інвестиції, розширитися на нові ринки та адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. В умовах переходу України до ринкової економіки та інтеграції до європейської економічної системи, значення належного обліку та аудиту статутного капіталу зростає. Від правильності та прозорості обліку залежить не лише фінансова звітність компаній, але й загальний економічний клімат держави [32].

Актуальність обраної теми обумовлена стратегічною важливістю обліку та аудиту статутного капіталу у функціонуванні акціонерних товариств. Зокрема, дослідження даного питання на прикладі ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” дозволяє виявити особливості, проблеми та перспективи покращення обліку та аудиту статутного капіталу, що є необхідним для забезпечення прозорості та надійності фінансової діяльності підприємства.

Мета дослідження: комплексне дослідження теоретичних і методичних аспектів обліку та аудиту статутного капіталу акціонерного товариства, а також розробка практичних рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Реалізація поставленої мети зумовила виконання наступних *завдань:*

1. Уточнити сутність і класифікацію статутного капіталу як об’єкта обліку та аудиту.
2. Узагальнити нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту статутного капіталу.
3. Висвітлити особливості методики та організації обліку статутного капіталу на підприємстві.

4. Дослідити систему внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку статутного капіталу підприємства.
5. Розкрити методику аудиторського контролю статутного капіталу, включаючи аналітичні процедури.
6. Представити результати аудиту статутного капіталу підприємства.
7. Розробити пропозиції щодо вдосконалення обліку та аудиту статутного капіталу в агропромисловому секторі.
8. Уточнити завдання, принципи внутрішнього аудиту та вдосконалити його організаційне забезпечення в аграрних підприємствах.

Об'єктом дослідження є облік та аудит статутного капіталу акціонерного товариства.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів обліку та аудиту статутного капіталу акціонерного товариства.

Методи дослідження: у процесі проведення дослідження були використані загальнонаукові методи: методи порівняння та узагальнення для обробки вхідної інформації та розкриття сутності категорії «статутний капітал»; методи індукції та дедукції для визначення загальних тенденцій розвитку системи обліку та аудиту статутного капіталу; методи спостереження та анкетування для оцінки стану контролю статутного капіталу; розрахунково-аналітичний та графічний методи для побудови таблиць, проведення розрахунків і наочного відображення результатів дослідження; методи систематизації, гіпотези та припущення для формування власної думки та внесення рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку і контролю та процедур його здійснення.

Інформаційною та правовою базою дослідження є нормативно-законодавчі акти, накази Кабінету Міністрів України, листи Державної фіскальної служби, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених економістів з питань обліку і

аудиту статутного капіталу, матеріали періодичних видань і наукових конференцій, офіційні статистичні збірники, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності ПАТ “Агрофірма “Провесінь””.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ НА ПАТ “АГРОФІРМА “ПРОВЕСІНЬ””

1.1. Значення та економічна сутність статутного капіталу акціонерного товариства

Формування початкового капіталу є фундаментальним кроком для будь-якого підприємства з моменту його реєстрації як суб'єкта господарської діяльності. Статутний капітал передається підприємству його засновниками (учасниками) і залишається у його розпорядженні без обмеження у часі, за винятком випадків зміни складу засновників. Цей капітал відіграє ключову роль у становленні підприємства та визначає його фінансову стабільність на початкових етапах діяльності [33].

Переорієнтація української національної економіки на ринкову інфраструктуру та адаптація системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів зумовили необхідність детального вивчення різних підходів до розуміння сутності поняття «статутний капітал». Значний внесок у розробку питань формування статутного капіталу акціонерного товариства здійснили такі вітчизняні вчені, як О.В. Гарагонич, М.Г. Іонцев, С.В. Глібко, Л.К. Сук, Т.В. Кашаніна, Ю.М. Жорнокуй, Ю.О. Тарасенко, А.В. Зеліско, В.М. Кравчук, А.В. Пендак, О.Р. Кібенко, С. Кравченко, О.М. Кірсанов, Ю.М. Юркевич та інші. Їхні дослідження охоплюють широкий спектр аспектів формування та управління статутним капіталом, включаючи правові, економічні та облікові питання.

Статутний капітал — це величина, що відображає вартісну оцінку внесків, які первісно були інвестовані його засновниками (акціонерами). Його назва походить від установчого документа більшості товариств — статуту, в якому фіксується загальна сума наданих ресурсів, деталізується вклад кожного із засновників, а також відображається оцінка кожного внеску. На основі цих даних у

статуті закріплюється частка кожного з учасників у товаристві, визначається їхня частка права голосу [52].

Питання, пов'язані з формуванням статутного капіталу, повинні бути детально викладені в установчих документах акціонерного товариства, з урахуванням вимог чинних нормативно-правових актів. Це включає розміщення й оцінку внесків, що можуть бути як у грошовій, так і в натуральній формі, та їхній правовий статус. Крім того, внески у статутний капітал служать базою для визначення пропорцій розподілу прибутку й визначення впливу кожного акціонера на прийняття рішень у товаристві [36].

Таким чином, статутний капітал не лише формує фінансову основу підприємства, але й регулює відносини між його учасниками, виступає гарантією для кредиторів та сприяє прозорості і стабільності акціонерного товариства в довгостроковій перспективі.

З урахуванням того, що акціонерна форма власності з'явилася та почала розвиватися в Україні відносно недавно, серед вітчизняних економістів та у законодавстві нашої держави досі немає єдиного тлумачення сутності такої економічної категорії, як статутний капітал акціонерного товариства (або акціонерний капітал). Це сутність є важливою для визначення прав і обов'язків засновників, ліквідності компанії та оцінки фінансових ризиків [59].

З метою обґрунтування власного погляду на сутність цієї економічної категорії нами було досліджено різноманітні думки сучасних учених щодо поняття статутного капіталу АТ, враховані особливості організаційно-економічної діяльності акціонерних товариств порівняно з іншими видами підприємств. Вивчено правовий аспект застосування поняття «акціонерний капітал» та його тлумачення у законодавстві України, а також порівняно підходи зарубіжних учених до цього поняття.

Аналізуючи різні підходи до визначення статутного капіталу акціонерного товариства, ми виділили такі, які можуть бути максимально адаптовані до особливостей функціонування акціонерних підприємств в Україні (див. табл. 1).

Таблиця 1.1

Дослідження різних підходів до визначення сутності статутного капіталу
акціонерного товариства [2]

№ з/п	Автор, джерело	Поняття акціонерного капіталу
1	2	3
1.	Котов А.Н. [57, с. 339]	Капітал акціонерного товариства – це частина його активів, сформованих за рахунок коштів акціонерів та позикових коштів, що в сукупності з робочою силою беруть участь у створенні прибутку (доходу).
2.	Проволоцька О.М. [73, с. 64]	Акціонерний капітал – це особлива форма капіталу, що має подвійну природу, рух якого здійснюється за законами руху реального і фіктивного капіталу. Результатом руху реального капіталу є додаткова вартість, а фіктивного капіталу – розподіл і перерозподіл створеної реальним капіталом додаткової вартості.
3.	Грудницька С.М. [45, с. 212]	Акціонерний капітал – це сукупність дійсного і фіктивного капіталу. Дійсний капітал буває у формі виробничих, товарних, грошових та інтелектуальних фондів, реально функціонує як єдине ціле і являє собою колективну власність; фіктивний капітал являє собою випущені акції акціонерного товариства, він здійснює оборот не як пряме, безпосереднє відображення відтворення, а як самостійний, незалежний від нього процес.
4.	Слободяник Н.П. [78, с. 315]	Акціонерний капітал – це економічна форма реалізації акціонерної власності, тобто сукупність виробничих, економічних відносин між акціонерним товариством, його акціонерами і найманими працівниками щодо володіння, розпорядження і використання грошей, засобів виробництва та іншого майна акціонерного товариства з метою одержання додаткової вартості у формі прибутку акціонерного товариства, дивідендів та інших доходів акціонерів.
5.	Чех Н.О. [84, с. 137]	Акціонерним капіталом визначається той капітал, який зазначений у статуті, капітал цей роздроблений на відому, відповідну йому кількість акцій певної ціни.
6.	Шаповалов В.О. [85, с. 221]	Акціонерний капітал – це сукупність частини статей балансу з розділу «Власний капітал», наприклад, сукупність номінальної вартості звичайних і привілейованих акцій, емісійного доходу, вартості акцій, придбаних корпорацією, і нерозподіленого прибутку, спрямованого на збільшення акціонерного капіталу.
7.	Рубан О.І. [75, с. 56]	Акціонерний капітал – це сукупність майна у матеріальному його вигляді або ж як об'єднане майно, яке ділиться на певні умовні частки – акції.

продовження табл. 1.1

1	2	3
8.	Міллер К. [89, с. 42]	Акціонерний капітал – фінансова участь у власності підприємства, розподіл прибутку між власниками і здатність обмінюватися власними акціями з іншими потенційними власниками, кожен із них може бути учасником і некомерційної організації.
9.	Білецька Л.В. [31]	Акціонерний капітал – це сукупність індивідуальних капіталів, об'єднаних у результаті випуску цінних паперів, які зростають завдяки капіталізації частини прибутку та додаткової емісії акцій. Він формується шляхом об'єднання розрізаних грошових засобів в один великий капітал через утворення акціонерних товариств.
10.	Федоренко В.Г. [81]	Акціонерний капітал являє собою об'єднання індивідуальних капіталів шляхом випуску цінних паперів з метою ведення підприємницької діяльності та отримання прибутку.
11.	Єранкін О.О. [49, с.19]	Акціонерний капітал – це такий капітал, що є основою капіталу акціонерного товариства та частиною його власного капіталу; формується на основі статутного (декларованого) капіталу акціонерного товариства; складається із визначеної кількості акцій, володіння якими дає певні права акціонеру (майнові та управлінські); зберігає свою стабільність у разі кількісної зміни складу акціонерів; має подвійну природу існування (як реальний і як фіктивний капітал).
12.	Мочерний С.В. [47]	Акціонерний капітал – це капітал, що складається з багатьох індивідуальних капіталів, зростання якого відбувається в процесі капіталізації частини прибутку, а також шляхом залучення частини коштів вкладників через продаж акцій та облігацій.

Під час дослідження економічної сутності категорії «акціонерний капітал» у вітчизняній економічній науці ми дійшли висновку, що ця категорія є самостійною, але досить складною і суперечливою. Аналіз поглядів сучасних провідних учених-економістів на поняття капіталу акціонерного товариства виявив низку недоліків: у законодавстві відсутнє чітке визначення терміну «акціонерний капітал»; у науковій літературі часто надається лише загальна характеристика або структура акціонерного капіталу замість конкретного визначення. Деякі вчені, аналізуючи майнову базу акціонерного товариства, не використовують термін «акціонерний капітал», замінюючи його складовими майнової бази, або розглядають лише майновий аспект, а не економічну сутність. Інші автори ототожнюють акціонерний

капітал з акціонерною власністю, а також використовують поняття «фіктивний капітал», що може призводити до двозначного розуміння.

Сахарук Б.С. в своїх дослідженнях пропонує, на підставі проаналізованих визначень акціонерного капіталу, подає узагальнене визначення: акціонерний капітал слід трактувати як капітал акціонерного товариства, сформований за рахунок внесків акціонерів через придбання ними акцій, виражений як у матеріальній (капіталізована частина прибутку), так і в нематеріальній формі (отримання додаткової вартості у вигляді прибутку, дивідендів та інших доходів). Він слугує для максимізації добробуту акціонерів та створення соціально-економічного ефекту [77].

Аналізуючи економічну сутність статутного капіталу, необхідно виділити його основні характеристики, функції та роль. Статутний капітал діє як головний чинник виробничого процесу, відображаючи фінансові ресурси підприємства, що генерують прибуток. Він також служить основним джерелом забезпечення добробуту власників. Окрім цього, капітал виступає важливим показником ринкової вартості підприємства, а його динаміка є ключовим індикатором ефективності господарської діяльності [86].

Статутний капітал насамперед потрібен для формування потрібного обсягу необоротних активів та частини оборотних активів підприємства. Також статутний капітал виконує також низку інших функцій, які можна поділити на основні (базові) та додаткові (похідні) (див. табл. 1.2).

З огляду на зазначені функції, можна стверджувати, що статутний капітал відіграє ключову роль у діяльності будь-якого підприємства. Проте в сучасних умовах діяльність суб'єктів господарювання також базується на використанні позикового капіталу. Водночас його розміри повинні бути обмежені і меншими за розмір статутного капіталу. Це забезпечує фінансову стійкість та знижує ризики для підприємства. Крім того, ефективне управління структурою капіталу сприяє підтримці високої кредитоспроможності та довіри з боку інвесторів.

Таблиця 1.2

Функції та роль статутного капіталу підприємства

Назва функції статутного капіталу	Зміст функції статутного капіталу	Роль статутного капіталу
Первинні (базові) функції		
Формувальна	Мобілізація фінансових ресурсів і створення матеріальних умов для заснування й функціонування підприємства	Акумулявання фінансових ресурсів для створення фінансової бази підприємства
Розподільна	Забезпечення участі власників у розподілі чистого прибутку та активів при ліквідації підприємства	Встановлення пропорцій розподілу чистого прибутку та активів між власниками підприємства
Управлінська	Забезпечення участі власників підприємства у прийнятті управлінських рішень	Визначення можливості власників приймати участь в управлінні підприємством
Захисна	Підтримання належної фінансової стійкості та платоспроможності підприємства	Уникнення фінансових ризиків, пов'язаних з формуванням і використанням капіталу підприємства
Вторинні (похідні) функції		
Гарантувальна	Підтвердження платоспроможності та фінансової стійкості для кредиторів та інвесторів	Гарантування інтересів кредиторів та інвесторів
Індикативна	Відображення ринкової вартості підприємства, його надійності та адекватності ринковій кон'юктурі	Формування ринкової вартості підприємства
Репрезентативна	Формування позитивного іміджу підприємства для кредиторів та інвесторів	Відображення інвестиційної привабливості підприємства

Джерела формування статутного капіталу підприємства можуть бути різноманітними (див. рис. 1.1). Найчастіше статутний капітал створюється за рахунок грошових внесків засновників. У випадку акціонерних товариств, статутний капітал формується на початковому етапі діяльності через внески акціонерів, що відбувається шляхом продажу акцій. Загальний обсяг статутного

капіталу значною мірою залежить від номінальної вартості та кількості випущених акцій.

Рис.1.1 Джерела формування статутного капіталу акціонерного товариства

Формування статутного капіталу акціонерного товариства (АТ) здійснюється через розподіл випущених товариством акцій певної номінальної вартості серед акціонерів.

Акції, які є цінними паперами без фіксованого періоду обігу, засвідчують пайову участь в статутному капіталі АТ. Вони надають їх власникам право на управління товариством, а також право на отримання частки прибутку у вигляді дивідендів. Крім того, акції дозволяють акціонерам брати участь у розподілі залишкового майна товариства у разі його ліквідації [76].

Основні аспекти формування статутного капіталу юридичної особи визначаються вимогами, що запроваджені законодавством. Зокрема, при формуванні статутного капіталу юридичної особи необхідно враховувати законодавчі вимоги, які встановлюють мінімальні розміри капіталу, форми відповідальності, структуру власності, порядок сплати та оцінки внесків (див. рис.

1.2) . Дотримання цих вимог забезпечує фінансову стійкість та правову впевненість компанії на ринку.

Рис. 1.2 Головні критерії створення статутного капіталу АТ

Формування статутного капіталу акціонерного товариства (АТ) має декілька ключових особливостей:

1. Початок формування статутного капіталу починається з моменту прийняття засновниками рішення про створення акціонерного товариства та емісію перших акцій.

2. Обсяг статутного капіталу затверджується в статуті товариства, який офіційно приймається на установчих зборах акціонерного товариства. Ці збори повинні бути організовані протягом трьох місяців від дати повної сплати акцій засновниками.

3. Кожен засновник акціонерного товариства зобов'язаний повністю оплатити вартість придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першої емісії акцій. Тобто до моменту офіційної реєстрації АТ не повинно бути неоплаченого капіталу.

4. У разі несплати вартості придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першої емісії акцій, акціонерне товариство може вважатися не заснованим [5].

Ці особливості гарантують належне формування статутного капіталу, фінансову стабільність та правову впевненість акціонерного товариства з самого початку його діяльності.

Статутний капітал акціонерного товариства (АТ) є основою фінансової стабільності і забезпечує початкові ресурси, необхідні для функціонування та розвитку підприємства. Його роль не обмежується лише формуванням капітальної бази; він також спрямовується на фінансування різних видів активів, що є критичними для досягнення стратегічних цілей компанії [29].

Фінансування активів за рахунок статутного капіталу є важливою складовою стратегії управління фінансовими ресурсами акціонерного товариства. Це включає в себе як довгострокові інвестиції в необоротні активи, так і короткострокове забезпечення обігових активів. Таким чином, статутний капітал виступає основним джерелом, яке забезпечує фонди для здійснення господарської діяльності підприємства [83].

Пошук раціональної структури капіталу на основі мінімізації рівня фінансових ризиків тісно пов'язаний з вибором джерел фінансування для різних складових активів підприємства. Це стосується як необоротних активів, так і постійної та змінної частин оборотних активів. В практиці фінансування використовуються різні підходи до управління цими активами за рахунок пасивів балансу підприємства, що ілюструється на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 Принципи фінансування активів за рахунок капіталу

З урахуванням зазначених принципів та підходів, оптимізація структури капіталу може бути виконана лише в межах одного обраного принципу. Таким чином, головним аспектом при визначенні оптимальної структури капіталу є правильне та достовірне встановлення цілей, що спрямовують оптимізаційний процес. Таким чином, статутний капітал акціонерного товариства є ключовою економічною категорією, що об'єднує фінансові ресурси засновників і забезпечує стабільність та розвиток підприємства, водночас регулюючи внутрішні та зовнішні відносини акціонерного товариства [32].

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту статутного капіталу: вітчизняний та зарубіжний досвід

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні має на меті створення єдиних загальнообов'язкових правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності для всіх підприємств. Це сприяє гарантуванню захисту інтересів користувачів, а також удосконаленню систем бухгалтерського обліку та фінансової звітності в цілому.

Бухгалтерський облік власного капіталу підприємств є критично важливою складовою фінансового менеджменту. Належне його ведення забезпечує достовірність фінансової звітності, дозволяє ефективно управляти ресурсами та гарантує захист прав і інтересів акціонерів, кредиторів та інших зацікавлених осіб. Для досягнення цих цілей необхідно дотримуватися вимог, встановлених законодавством [39].

Нормативне регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу може бути поділене на кілька рівнів: міжнародний рівень, національний рівень та рівень підприємства (див. рис. 1.4)

Міжнародні стандарти фінансової звітності встановлюють загальні принципи і правила ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності. Вони спрямовані на забезпечення прозорості, порівнянності та надійності фінансової інформації, що дозволяє інвесторам і кредиторам приймати обґрунтовані рішення на міжнародному рівні [11].

Також, до міжнародного рівня регулювання обліку власного капіталу можна віднести документи Міжнародної федерації бухгалтерів (МФБ), зокрема рекомендації і нормативні акти, що визначають кращі світові практики в області бухгалтерського обліку і аудиту [51].

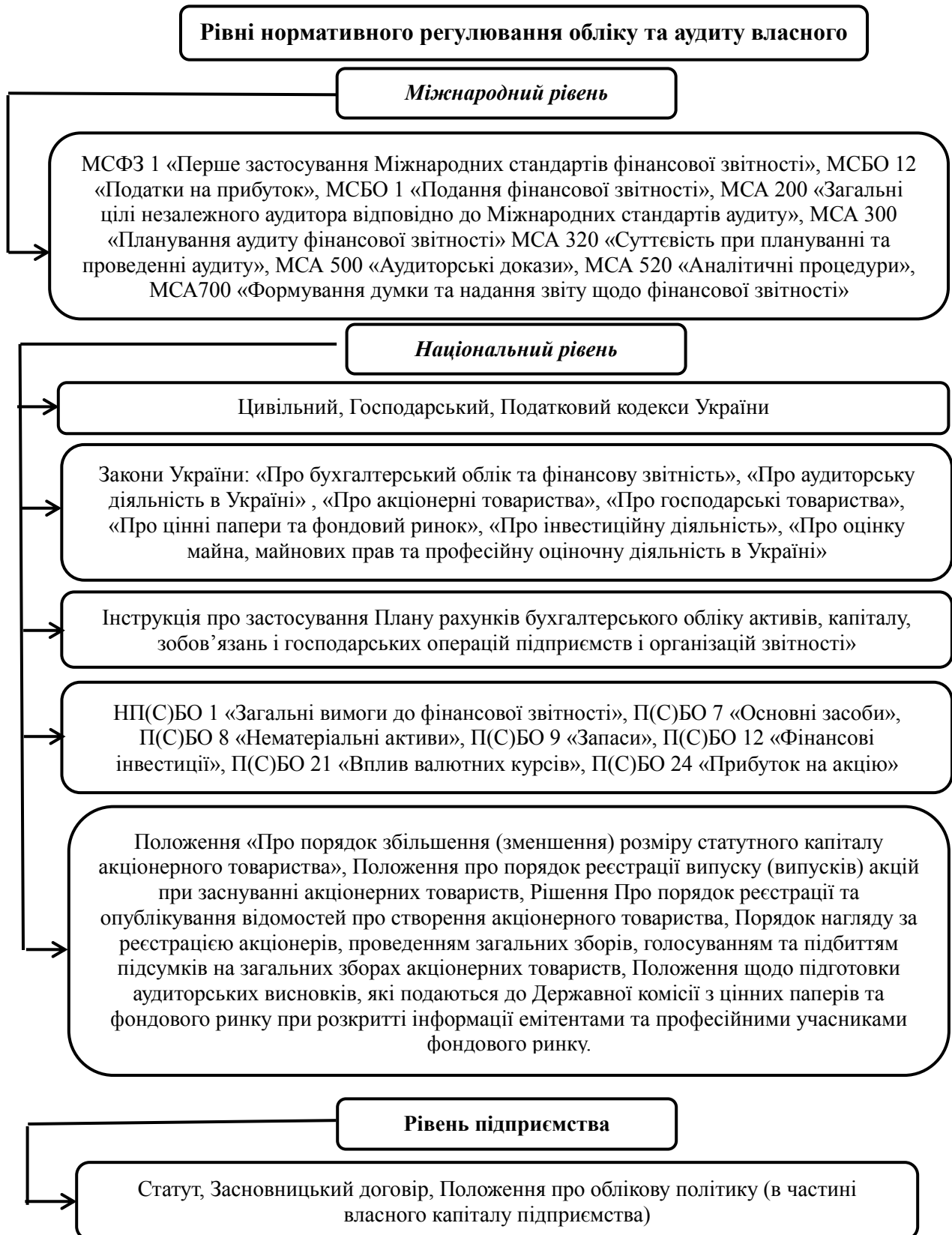

Рис. 1.4 Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку та аудиту операцій з власним капіталом [1 - 24]

В Україні основними нормативно-правовими актами є Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", а також відповідні підзаконні акти та постанови Кабінету Міністрів України [4].

Національні стандарти бухгалтерського обліку визначають методологію ведення бухгалтерського обліку відповідно до специфіки економічної діяльності в Україні. Вони розроблені на основі міжнародних стандартів, але враховують національні особливості та вимоги [12].

До рівня підприємства можемо віднести внутрішні положення та інструкції. Кожне підприємство може розробляти власні внутрішні нормативні документи, що регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку власного капіталу. Це можуть бути облікові політики, процедури складання фінансової звітності, інструкції для облікового персоналу.

Підприємства також встановлюють системи внутрішнього контролю і аудиту для забезпечення дотримання зовнішніх і внутрішніх нормативних вимог. Це включає контроль за правильністю ведення обліку, своєчасністю складання фінансової звітності та відповідністю до стандартів.

Проте в нормативно-правовій базі України існують певні протиріччя, що стосуються понять, пов'язаних із власним капіталом та його обліком і аудитом. Ці протиріччя перешкоджають розвитку методологічних та методичних підходів, необхідних для розробки методик та складання чітких планів аудиторських процедур власного капіталу.

Отже, важливим завданням для державних органів, що здійснюють контроль і регулювання обліку та аудиту власного капіталу аграрних підприємств, є вдосконалення нормативно-правової бази. Це вдосконалення має відбуватися як у сфері обліково-аналітичного забезпечення, так і в сфері аудиту, що сприятиме підвищенню ефективності та прозорості фінансової діяльності підприємств аграрного сектора [41].

Перш за все, необхідно усунути наявні нормативні суперечності, що дозволить розробити більш чіткі та ефективні методики обліку і аудиту власного капіталу. Крім того, варто сприяти впровадженню міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та аудиту, які забезпечать високу якість звітності й довіру з боку міжнародних інвесторів і кредиторів.

Таким чином, вдосконалення нормативно-правової бази обліку та аудиту власного капіталу не лише зміцнить фінансовий контроль, але й сприятиме стабільному розвитку аграрних підприємств в Україні, підвищуючи їхню конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА СТАНУ ОБЛІКУ ОБЛІКУ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ НА ПАТ “АГРОФІРМА “ПРОВЕСІНЬ”

2.1. Аналіз фінансово-економічних показників господарської діяльності ПАТ “Агрофірма “Провесінь”

Приватне акціонерне товариство “Агрофірма “Провесінь” було створено в рамках реорганізації, шляхом перетворення з державного сільськогосподарського підприємства, ставши правонаступником відповідних правовідносин, прав та обов’язків. Станом на 31 грудня 2023 року, на підприємстві працювало 26 осіб. Головним напрямком його діяльності є змішане сільське господарство. Крім того, підприємство активно займається зовнішньоекономічною діяльністю, включаючи прямі виробничі та науково-технічні зв’язки, експортно-імпортні операції, а також товарообмінні та бартерні угоди.

Засноване у 1996 році у місті Львів, приватне акціонерне товариство “Агрофірма “Провесінь”” функціонує як незалежний суб’єкт господарської діяльності з приватною формою власності. Основна мета створення господарства полягає у отриманні прибутку через виробництво, переробку та реалізацію сільськогосподарської продукції, а також здійснення інших видів господарської діяльності. Основні напрямки діяльності товариства включають вирощування овочів та баштанних культур, надання в оренду і експлуатацію власного чи орендованого майна, комплексне обслуговування об’єктів, а також переробку, зберігання та реалізацію як власної, так і набутої сільськогосподарської продукції.

Приватне акціонерне товариство “Агрофірма “Провесінь”” є юридичною особою за законодавством України і має відокремлене майно. Воно може від свого імені набувати майнових та особистих немайнових прав, бути позивачем та відповідачем у суді, мати свою печатку, відкривати розрахункові та інші рахунки, а також здійснювати різноманітні операції в межах своєї діяльності відповідно до

діючого законодавства. Права і обов'язки юридичної особи підприємство набуває з моменту його державної реєстрації.

Свою діяльність підприємство здійснює на основі чинного законодавства України та Статуту, затвердженого загальними зборами акціонерів. Участь підприємства в різних об'єднаннях, таких як асоціації, корпорації та концерни, реалізується за рішенням загальних зборів акціонерів і відповідно до встановленого законодавства порядку. Підприємство веде самостійний баланс, має різні рахунки в установах банків, у тому числі розрахунковий та валютний, і використовує печатку зі своїм найменуванням. Крім того, підприємство має зареєстрований товарний знак згідно з чинним законодавством і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями усім належним йому майном, але не відповідає за зобов'язаннями держави. Підприємство також має право укладати угоди, набувати майнові та особисті немайнові права, нести обов'язки, а також бути позивачем та відповідачем у різних судах, включаючи господарські та третейські суди.

Організаційна структура агрофірми включає директора, адміністративний персонал та бухгалтерію. Цей підрозділ забезпечує безперервне відображення операцій, достовірну оцінку активів, зобов'язань та капіталу. Таким чином, приватне акціонерне товариство “Агрофірма “Провесінь”” функціонує як комплексна і структурована організація з метою досягнення фінансової стабільності і ефективного ведення господарської діяльності, дотримуючись усіх нормативно-правових вимог.

Для характеристики діяльності ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” виконаємо аналіз його фінансово-господарської діяльності. Основна мета цього аналізу – оцінити ефективність використання активів, доходів і витрат підприємства, а також результати його діяльності за розглянутий період. Це дозволить виявити фактори, що позитивно чи негативно вплинули на кінцеві фінансові результати.

Для розрахунку фінансово-економічних показників діяльності ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” використовуються такі інформаційні джерела: форма №1 “Баланс” (Звіт про фінансовий стан), форма №2 “Звіт про фінансові результати” (Звіт про сукупний дохід), форма №5 “Примітки до річної фінансової звітності” та форма №1-ПВ “Звіт з праці” (квартальна).

Наявність необоротних активів на підприємстві є ключовою умовою для його ефективного функціонування. Необоротні активи включають матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси, термін використання яких перевищує один календарний рік або операційний цикл [43].

Основні засоби підприємства оцінюються по-різному залежно від моменту проведення оцінки: за первісною (початковою) чи відновленою вартістю. Вони також оцінюються за повною або залишковою вартістю залежно від їх стану. Важливим аспектом є аналіз показників стану і ефективності використання основних засобів, що дозволяє виявити їх актуальний стан і визначити напрямки для підвищення ефективності їх використання [50].

Таблиця 2.1

**Показники стану основних засобів на
ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за 2021-2023 роки.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Первісна вартість, тис. грн.	48932,9	48688,4	53215,4	-244,5	+4527	-0,50	+9,30
Знос, тис. грн.	31896,2	32548	32873,6	+651,8	+325,6	+2,04	+1,00
Залишкова вартість, тис. грн.	17036,7	16140,4	20341,8	-896,3	+4201,4	-5,26	+26,03
Вартість введених ОЗ, тис. грн.	5298,6	1256,2	3699,1	-4042,4	+2442,9	-76,29	+194,47
Вартість ОЗ, що вибули, тис. грн.	2487,1	345,8	1568,4	-2141,3	+1222,6	-86,10	+353,56

продовження табл. 2.1

Коефіцієнт зносу, %	65,18	66,85	61,77	+1,67	-5,07	+2,56	-7,59
Коефіцієнт придатності, %	34,82	33,15	38,23	-1,67	+5,07	-4,79	+15,31
Коефіцієнт оновлення, %	31,10	7,78	18,18	-23,32	+10,40	-74,98	+133,65
Коефіцієнт вибуття, %	14,60	2,14	7,71	-12,46	+5,57	-85,32	+259,88

Аналізуючи дані таблиці 2.1, можемо бачити, що первісна вартість основних засобів на підприємстві у 2021 році становила 48932.9 тис. грн., у 2022 році знизилася до 48688.4 тис. грн., що свідчить про незначне зменшення на 244.5 тис. грн. (-0.50%). У 2023 році первісна вартість зросла до 53215.4 тис. грн., що на 9.30% більше порівняно з попереднім роком (+4527 тис. грн.). Цей ріст може свідчити про інвестиції в нові основні засоби.

Сума зносу збільшилася з 31,896.2 тис. грн. у 2021 році до 32548 тис. грн. у 2022 році (+2.04% або +651.8 тис. грн.), і до 32873.6 тис. грн. у 2023 році (+1.00% або +325.6 тис. грн.). Це вказує на постійне амортизаційне навантаження на власні активи підприємства.

Коефіцієнт зносу збільшився з 65.18% у 2021 році до 66.85% у 2022 році, а потім знизився до 61.77% у 2023 році. Це вказує на часткове оновлення основних засобів у 2023 році. Коефіцієнт придатності знизився з 34.82% у 2021 році до 33.15% у 2022 році, але у 2023 році підвищився до 38.23%, що вказує на збільшення частки новіших активів. Коефіцієнт оновлення показав значне зниження у 2022 році до 7.78% з попередніх 31.10% у 2021 році, але значно зріс до 18.18% у 2023 році, що демонструє активізацію процесу оновлення активів. Коефіцієнт вибуття різко знизився з 14.60% у 2021 році до 2.14% у 2022 році, але зріс до 7.71% у 2023 році. Це свідчить про менш активне списання або реалізацію основних засобів у 2023 році порівняно з 2021 роком.

За результатами аналізу, бачимо, що підприємство активно оновлює свої основні засоби, це відображається у зростанні коефіцієнта оновлення та зменшенні коефіцієнта зносу в 2023 році. Незважаючи на коливання вартості введених і вибулих основних засобів, загальна динаміка залишається позитивною, що свідчить про стабільність та стратегічне планування у сфері управління основними засобами.

Таблиця 2.2

**Показники ефективності використання основних засобів
ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за 2021-2023 роки.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів,робіт послуг), тис. грн.	16188,5	13409,6	26151,7	-2778,9	+12742,1	-17,17	+95,02
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	14850,8	16588,5	36482,2	+1737,7	+19893,7	+11,70	+119,92
Прибуток, (збиток), тис.грн.	2259,7	285,6	1737,3	-1974,1	+1451,7	-87,36	+508,30
Середньооблікова чисельність працівників,осіб	21	19	26	-2	+7	-9,52	+36,84
Фондовіддача, грн./ грн.	1,09	0,81	0,72	-0,28	-0,09	-25,84	-11,32
Фондомісткість, грн./ грн.	0,92	1,24	1,40	+0,32	+0,16	+34,85	+12,77
Фондоозброєність, грн./ грн.	707,18	873,08	1403,16	+165,90	+530,08	+23,46	+60,71
Фондорентабельність,%	15,22	1,72	4,76	-13,49	+3,04	-88,69	+176,59

Здійснений на підставі даних таблиці 2.2 аналіз показників ефективності використання основних засобів ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за період з 2021 по 2023 роки дозволяє зробити висновки щодо змін у фінансових і виробничих показниках підприємства.

Середньорічна вартість основних засобів зросла з 14850.8 тис. грн. у 2021 році до 16588.5 тис. грн. у 2022 році (+11.70% або +1737.7 тис. грн.). У 2023 році цей показник зріс ще більш відчутно до 36482.2 тис. грн., що на 119.92% більше порівняно з попереднім роком (+19,893.7 тис. грн.). Це вказує на значні інвестиції у основні засоби, що можуть включати модернізацію чи розширення виробничого потенціалу.

Фондовіддача знизилася з 1.09 грн./грн. у 2021 році до 0.81 грн./грн. у 2022 році (-25.84% або -0.28 грн./грн.), та далі до 0.72 грн./грн. у 2023 році (-11.32% або -0.09 грн./грн.). Цей показник свідчить про зниження ефективності використання основних засобів, що може бути пов'язано з недостатньою продуктивністю або використанням нових активів з меншою віддачою.

Фондомісткість зросла з 0.92 грн./грн. у 2021 році до 1.24 грн./грн. у 2022 році (+34.85% або +0.32 грн./грн.), та далі до 1.40 грн./грн. у 2023 році (+12.77% або +0.16 грн./грн.). Це свідчить про зростання вартості основних засобів у співвідношенні до обсягів реалізації продукції.

Фондоозброєність зросла з 707.18 грн./грн. у 2021 році до 873.08 грн./грн. у 2022 році (+23.46% або +165.90 грн./грн.), та далі до 1403.16 грн./грн. у 2023 році (+60.71% або +530.08 грн./грн.). Це вказує на збільшення основних засобів у розрахунку на одного працівника, що може свідчити про оновлення матеріально-технічної бази та інвестиції у технологічне обладнання.

Фондорентабельність знизилася з 15.22% у 2021 році до 1.72% у 2022 році (-88.69% або -13.49%), але зросла до 4.76% у 2023 році (+176.59% або +3.04%). Це свідчить про значне зниження ефективності використання основних засобів у 2022 році з подальшим відновленням у 2023 році.

Аналіз показників ефективності використання основних засобів за 2021-2023 роки ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” свідчить про значні коливання в діяльності підприємства. Зростання фондоозброєності та фондомісткості свідчить про суттєві інвестиції у матеріально-технічну базу, що має сприяти подальшому підвищенню

ефективності виробництва. Зниження фондівддачі залишається ключовою проблемою, яка потребує звернення уваги з боку керівництва для оптимізації використання основних засобів і підвищення продуктивності.

Таблиця 2.3

**Показники ефективності використання оборотних засобів
ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за 2021-2023 роки.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), тис. грн. від виробництва, тис. грн.	16188,5	13409,6	26151,7	-2778,9	+12742,1	-17,17	+95,02
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	37178,5	34424,3	46201,8	-2754,2	+11777,5	-7,41	+34,21
Коефіцієнт оборотності	0,44	0,39	0,57	-0,05	+0,18	-10,54	+45,31
Коефіцієнт завантаження	2,30	2,57	1,77	+0,27	-0,80	+11,78	-31,18
Число днів в аналізованому періоді (році), дні	360	360	360	x	x	x	x
Тривалість обороту, дні	826,78	924,17	636,01	+97,39	-288,16	+11,78	-31,18

Аналізуючи показники ефективності використання оборотних засобів ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за 2021-2023 роки на підставі даних таблиці 2.3, можемо зауважити, що середньорічна вартість оборотних активів зменшилась з 37178.5 тис. грн. у 2021 році до 34424.3 тис. грн. у 2022 році (-7.41% або -2,754.2 тис. грн.). У 2023 році цей показник зріс до 46201.8 тис. грн., що на 34.21% більше

порівняно з попереднім роком (+11,777.5 тис. грн.), що може бути наслідком збільшення обсягу виробничих запасів та товарних залишків.

Коефіцієнт оборотності знизився з 0.44 у 2021 році до 0.39 у 2022 році (-10.54% або -0.05), але знову зріс до 0.57 у 2023 році (+45.31% або +0.18). Збільшення коефіцієнта оборотності в 2023 році свідчить про підвищення ефективності використання оборотних активів, що дозволяє швидше перетворювати їх у грошові кошти через реалізацію продукції.

Коефіцієнт завантаження збільшився з 2.30 у 2021 році до 2.57 у 2022 році (+11.78% або +0.27), але потім знизився до 1.77 у 2023 році (-31.18% або -0.80). Зниження коефіцієнта вказує на більш ефективне використання оборотних активів у 2023 році.

Тривалість обороту в днях зросла з 826.78 днів у 2021 році до 924.17 днів у 2022 році (+11.78% або +97.39 днів), але скоротилася до 636.01 днів у 2023 році (-31.18% або -288.16 днів). Зменшення тривалості обороту вказує на більш швидке перетворення оборотних активів у грошові кошти, що позитивно впливає на ліквідність підприємства.

Таблиця 2.4

**Аналіз показників ефективності використання трудових ресурсів
ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за 2021-2023 роки.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р..	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	16188,5	13409,6	26151,7	-2778,9	+12742,1	-17,17	+95,02
Чистий прибуток, тис. грн.	2259,7	285,6	1737,3	-1974,1	+1451,7	-87,36	+508,30
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	21	19	26	-2	+7	-9,52	+36,84

Продуктивність праці, тис. грн.	770,88	705,77	1005,83	-65,11	+300,07	-8,45	+42,52
Фонд оплати праці працівників, тис. грн. всього	3477,6	3698,4	5342,3	+220,8	+1643,9	+6,35	+44,45
Середньомісячна заробітна плата працівника, грн.	13,80	16,22	17,12	+2,42	+0,90	+17,54	+5,56

продовження табл. 2.4

Затрагомісткість, тис. грн.	0,21	0,28	0,20	+0,06	-0,07	+28,39	-25,93
Затратовіддача, тис. грн.	4,66	3,63	4,90	-1,03	+1,27	-22,11	+35,01

Для оцінки ефективності використання трудових ресурсів ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за період з 2021 по 2023 роки розглянемо ключові показники, що характеризують стан і результативність робочої сили підприємства (див. табл. 2.4). Середньооблікова чисельність працівників зменшилася з 21 осіб у 2021 році до 19 осіб у 2022 році (-9.52% або -2 осіб). Однак у 2023 році чисельність працівників збільшилася до 26 осіб, що становить ріст на 36.84% (+7 осіб). Це вказує на розширення виробництва або зростання виробничих потреб.

Продуктивність праці зменшилась з 770.88 тис. грн. на одного працівника у 2021 році до 705.77 тис. грн. у 2022 році (-8.45% або -65.11 тис. грн.), але значно зросла до 1005.83 тис. грн. у 2023 році (+42.52% або +300.07 тис. грн.). Це свідчить про суттєве підвищення продуктивності праці у 2023 році. Фонд оплати праці працівників зріс з 3477.6 тис. грн. у 2021 році до 3698.4 тис. грн. у 2022 році (+6.35% або +220.8 тис. грн.), і до 5342.3 тис. грн. у 2023 році (+44.45% або +1,643.9 тис. грн.). Це може бути пов’язано як із зростанням середньої заробітної плати, так і із збільшенням чисельності працівників.

Середньомісячна заробітна плата працівника зросла з 13.80 тис. грн. у 2021 році до 16.22 тис. грн. у 2022 році (+17.54% або +2.42 тис. грн.), та до 17.12 тис. грн. у 2023 році (+5.56% або +0.90 тис. грн.), що свідчить про поступове підвищення рівня заробітної плати на підприємстві.

Затратомісткість зросла з 0.21 тис. грн. у 2021 році до 0.28 тис. грн. у 2022 році (+28.39% або +0.06 тис. грн.), але знизилася до 0.20 тис. грн. у 2023 році (-25.93% або -0.07 тис. грн.). Зниження затратомісткості у 2023 році вказує на більш ефективне управління витратами.

Затратовіддача зменшилась з 4.66 тис. грн. у 2021 році до 3.63 тис. грн. у 2022 році (-22.11% або -1.03 тис. грн.), проте зросла до 4.90 тис. грн. у 2023 році (+35.01% або +1.27 тис. грн.). Це свідчить про підвищення ефективності використання витрат у 2023 році.

Таблиця 2.5

**Аналіз показників структури операційних витрат
ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за 2021-2023 роки.**

Елементи операційних витрат	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Операційні витрати п-тва, в т.ч.:	22179,4	100,0	20831,4	100,0	29188,6	100,0	-1348	+8357,2	-6,08	+40,12
-матеріальні витрати	10792,5	48,66	10698,5	51,36	16328,4	55,94	-94	+5629,9	-0,87	+52,62
- витрати на оплату праці	3477,6	15,68	3698,4	17,75	5342,3	18,30	220,8	+1643,9	6,35	+44,45
-відрахування на соціальні заходи	72	0,32	64,1	0,31	58,1	0,20	-7,9	-6	-10,97	-9,36
- амортизація	2604	11,74	651,8	3,13	325,6	1,12	-1952,2	-326,2	-74,97	-50,05
- інші операційні витрати	5233,3	23,60	5718,6	27,45	7134,2	24,44	+485,3	+1415,6	+9,27	+24,75

Для оцінки структури операційних витрат ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за період з 2021 по 2023 роки розглянемо основні елементи витрат та їх зміни у часі у таблиці 2.5. Загальні операційні витрати підприємства зменшилися з 22179.4 тис. грн. у 2021 році до 20831.4 тис. грн. у 2022 році, що становить зниження на 6.08% (-1,348 тис. грн.). Проте у 2023 році витрати зросли до 29188.6 тис. грн., що є значним збільшенням на 40.12% (+8,357.2 тис. грн.) порівняно з попереднім роком.

Матеріальні витрати знизилися з 10792.5 тис. грн. у 2021 році до 10698.5 тис. грн. у 2022 році, що становить зниження на 0.87% (-94 тис. грн.). Проте у 2023 році ці витрати зросли до 16328.4 тис. грн., що є значним збільшенням на 52.62% (+5,629.9 тис. грн.) порівняно з 2022 роком. Питома вага матеріальних витрат у загальних операційних витратах також зросла з 48.66% у 2021 році до 55.94% у 2023 році. Це свідчить про значне збільшення витрат на матеріали, що може бути пов'язано з підвищенням цін на сировину або збільшенням виробничих обсягів.

Витрати на оплату праці зросли з 3477.6 тис. грн. у 2021 році до 3698.4 тис. грн. у 2022 році (+6.35% або +220.8 тис. грн.), і продовжили зростати до 5342.3 тис. грн. у 2023 році (+44.45% або +1,643.9 тис. грн.). Питома вага витрат на оплату праці у загальних витратах також зросла з 15.68% у 2021 році до 18.30% у 2023 році. Це вказує на підвищення рівня зарплат і можливе збільшення кількості працівників.

Зниження амортизаційних витрат може бути результатом значного зниження вартості амортизаційних нарахувань через виведення з експлуатації або списання застарілих активів. Інші операційні витрати також показують тенденцію до збільшення, що потребує детального аналізу для виявлення конкретних факторів впливу.

Загалом, підприємство демонструє значне збільшення операційних витрат у 2023 році після зниження у 2022 році, що вказує на необхідність ретельного моніторингу витрат і оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами.

Рентабельність – це відносний показник, що характеризує рівень ефективності (доходності) діяльності підприємства. Показник чистої рентабельності виробництва показує, скільки гривень чистого прибутку припадає на гривню реалізованої продукції. Рентабельність визначається як відношення чистого прибутку від реалізації до собівартості продукції [43].

Розрахунок показників рентабельності ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” представимо в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Показники рентабельності ПАТ “Агрофірма “Провесінь””
за 2021-2023 роки.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	16188,5	13409,6	26151,7	-2778,9	+12742,1	-17,17	+95,02
Середня сума загального капіталу тис. грн.	55341,8	57836,4	80996,5	+2494,6	+23160,1	+4,51	+40,04
Середня сума оборотного капіталу, тис. грн.	37178,5	34424,3	46201,8	-2754,2	+11777,5	-7,41	+34,21
Середня сума основного капіталу, тис. грн.	14625,3	14268,1	14462,4	-357,2	+194,3	-2,44	+1,36
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	2259,7	285,6	1737,3	-1974,1	+1451,7	-87,36	+508,30
Рентабельність, в % до:	0,041	0,005	0,021	-0,036	+0,017	-87,91	+334,36
• загального капіталу							
• оборотного капіталу	0,061	0,008	0,021	-0,052	+0,013	-86,35	+158,53
• основного капіталу	0,155	0,020	0,120	-0,134	+0,100	-87,04	+500,13
• реалізації	0,140	0,021	0,066	-0,118	+0,045	-84,74	+211,91

Виходячи з розрахунків, здійснених в таблиці 2.6, можемо спостерігати, що чистий дохід від реалізації продукції зменшився з 16,188.5 тис. грн. у 2021 році до 13,409.6 тис. грн. у 2022 році, що становить зниження на 17.17% (-2,778.9 тис. грн.). Проте у 2023 році дохід зріс до 26,151.7 тис. грн., що є значним збільшенням на 95.02% (+12,742.1 тис. грн.) порівняно з 2022 роком. Це відображає суттєве покращення реалізації продукції у 2023 році.

Чистий прибуток зменшився з 2,259.7 тис. грн. у 2021 році до 285.6 тис. грн. у 2022 році, що становить значне зниження на 87.36% (-1,974.1 тис. грн.). Проте у 2023 році чистий прибуток зріс до 1,737.3 тис. грн., що є збільшенням на 508.30% (+1,451.7 тис. грн.) порівняно з 2022 роком, відновлюючи фінансову стабільність підприємства.

У 2022 році спостерігалось суттєве зниження рентабельності, що може бути зумовлено операційними труднощами. Проте у 2023 році підприємство вдалося відновити рентабельність і показати значне покращення у всіх ключових показниках рентабельності.

Таблиця 2.7

Основні економічні показники фінансово-господарської діяльності

ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за 2021-2023 роки.

№	Показник	Один, вим.	Роки			Відхилення, (-,+)	
			2021	2022	2023	2022/ 2021	2023 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Чистий дохід від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг)	тис.грн.	16188,5	13409,6	26151,7	-2778,9	+12742,1
2.	Собівартість реалізованої продукції	тис.грн.	10792,5	10698,5	16328,4	-94	+5629,9
3.	Матеріальні витрати	тис.грн.	10792,5	10698,5	16328,4	-94	+5629,9
4.	Середньорічна вартість основних засобів	тис.грн.	14850,8	16588,5	36482,2	+1737,7	+19893,7
6.	Середньооблікова чисельність працюючих	осіб	21	19	26	-2	7

7.	Фонд оплати праці	тис.грн.	3477,60	3698,40	5342,30	+220,80	+1643,90
8.	Середньомісячна заробітна плата працюючих	грн..	13,80	16,22	17,12	+2,42	+0,90
9.	Фондовіддача	грн.	1,09	0,81	0,72	-0,28	-0,09
10.	Фондомісткість	грн.	0,92	1,24	1,40	+0,32	+0,16

продовження табл.2.7

11.	Матеріаловіддача	грн.	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
12.	Валовий прибуток	тис.грн.	2259,70	285,60	1737,30	-1974,1	+1451,70
13.	Податок на прибуток	тис.грн.	406,00	51,40	184,10	-354,60	+132,70
14.	Чистий прибуток (збиток)	тис.грн.	2259,70	285,60	1737,30	-1974,1	+1451,70
15.	Рентабельність реалізованої продукції	%	0,140	0,021	0,066	-0,118	+0,045

Аналіз основних економічних показників фінансово-господарської діяльності ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за 2021-2023 роки свідчить про значні коливання у фінансових і виробничих показниках підприємства. Після зниження доходів, прибутковості і рентабельності у 2022 році, у 2023 році підприємство продемонструвало відновлення та значне покращення економічних результатів.

Зростання чистого доходу та значні інвестиції у основні засоби у 2023 році вказують на розширення виробництва та підвищення ефективності використання ресурсів. Збільшення фонду оплати праці та середньомісячної заробітної плати свідчить про покращення умов праці і мотивації працівників.

Хоча фондівіддача і залишалася на низькому рівні, інші показники продемонстрували поліпшення, що є позитивним сигналом для подальшого розвитку компанії. Підприємство стабілізувало свою фінансову діяльність і забезпечило зростання основних економічних показників, що створює основу для майбутнього зростання і підвищення конкурентоспроможності на ринку.

2.2. Практичні аспекти ведення обліку статутного капіталу на ПАТ “Агрофірма “Провесінь””

Організація бухгалтерського обліку на агропромислових підприємствах повинна розглядатися як комплекс заходів, що виконуються власником підприємства з метою здійснення і узагальнення господарських операцій для отримання необхідної інформації для складання фінансової звітності підприємства та управління ним. Також вона є важливим аспектом є вдосконалення системи бухгалтерського обліку, для забезпечення надання достовірної інформації як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам. Власник і керівництво підприємства мають забезпечити виконання всіх необхідних заходів для організації ефективної системи обліку, що відповідає вимогам сучасного бізнес-середовища та забезпечує основи для сталого розвитку підприємства [40].

Приватне акціонерне товариство “Агрофірма “Провесінь”” здійснює оперативний і бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, а також проводить податковий облік і готує статистичну звітність, яку передає відповідним державним органам у встановленому порядку та обсязі. Очолює бухгалтерію головний бухгалтер, а на одного з бухгалтерів покладено обов’язки касира, закріплені у посадових інструкціях. Облікова політика підприємства розроблена відповідно до вимог чинного законодавства України і затверджена Наказом про облікову політику підприємства. Проте при вивченні цього питання з’ясувалося, що в наказі про облікову політику відсутні положення щодо обліку власного капіталу, а сам документ не належним чином структурований, інформація викладена в довільній формі і бракує необхідних додатків.

На підприємстві необхідно визначити перелік осіб, відповідальних за ведення обліку власного капіталу, та розробити їх посадові інструкції. Також слід

чітко визначити сфери відповідальності, правила захисту комерційної таємниці, а також впровадити систему внутрішнього контролю. Ці організаційні питання можуть бути підпорядковані бухгалтеру, бухгалтерській службі, головному бухгалтеру, службі внутрішнього контролю, спеціально створеній комісії або залученій аудиторській фірмі.

У методичній частині облікової політики слід деталізувати порядок формування і зміни складових власного капіталу. Це включає процедури емісії, перепродажу та анулювання акцій, можливі джерела формування капіталу та напрями розподілу прибутку. Крім того, робочий план рахунків потребує оновлення відповідно до змін у плані рахунків, зокрема щодо назв рахунків; існуючий план є застарілим і недостатнім, особливо щодо власного капіталу. На підприємстві бракує графіка документообігу. На сьогодні облік на ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” ведеться за журнально-ордерною формою з використанням програми “BAS Бухгалтерія”.

Організація обліку власного капіталу ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” здійснюється відповідно до чинного законодавства України, яке включає кодекси, закони, стандарти та інші нормативні документи, а також з урахуванням внутрішніх нормативів підприємства, таких як накази, розпорядження, положення, стандарти. Це дозволяє забезпечити власників і зацікавлених користувачів повною та достовірною інформацією про джерела формування капіталу та його структуру.

ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” є відкритим акціонерним товариством, і його господарська діяльність фінансується за рахунок початкового капіталу. Цей капітал складається з активів, інвестованих засновниками підприємства, і відображає їхню вартість. Відповідно, оцінка власного капіталу залежить від оцінки відповідних активів і зобов’язань. Однак це не означає, що загальна сума власного капіталу завжди відповідатиме ринковій вартості акцій підприємства або сумі, яку можна отримати від реалізації його чистих активів за умов безперервної діяльності.

У акціонерних товариствах, таких як ПАТ “Агрофірма “Провесінь””, статутний капітал поділяється на певну кількість акцій однакової номінальної вартості, що зазначається в установчих документах. ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” може здійснювати випуск як простих, так і привілейованих акцій відповідно до чинного законодавства, але вони обліковуються на окремих рахунках. Законодавство України дозволяє акціонерам володіти необмеженою кількістю акцій, надаючи їм можливість здійснювати контроль за господарсько-фінансовою діяльністю підприємства та отримувати прибуток у вигляді дивідендів. Для уникнення проблем з органами влади і запобігання ліквідації підприємства через відсутність значущої інформації в установчих документах, в них обов’язково зазначаються кількість випущених акцій та їх номінальна вартість [61].

Якщо інвестор купує акції за ціною, вищою за номінальну, то різниця вважається емісійним доходом. У разі, коли акції купуються за ціною, нижчою за номінальну, виникає емісійний збиток. Тому на ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” випускають акції з визначеною номінальною вартістю.

В акціонерних товариствах облік статутного капіталу ведеться як облік капіталу, сформованого за рахунок випуску акцій з чітко визначеною номінальною вартістю на дату визначення загального розміру статутного капіталу, що знаходить своє відображення у статуті або іншому установчому документі відповідно до чинного законодавства України. Для уникнення проблем у процесі господарської діяльності засновники акціонерного товариства підписують договір про спільну діяльність, який визначає їхні права та обов’язки. При купівлі акцій товариства учасники укладають договір із засновниками. Покупці акцій, які бажають придбати акції, зобов’язані внести не менше 10% їхньої вартості, на яку вони підписалися. Після успішного завершення цієї транзакції засновники видають покупцеві письмове зобов’язання щодо продажу акцій, на які вони підписалися. Покупець отримує акції від емітента лише після повної оплати їхньої вартості.

Емітент може видати інвесторові безпосередньо акції або сертифікат, який підтверджує придбання акцій на суму їх номінальної вартості [66].

Організація бухгалтерського обліку власного капіталу повинна забезпечувати інформацію про статутний капітал підприємства для належного управління та контролю за фінансовим станом суб'єкта господарювання. Облік статутного капіталу на ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” ведеться на рахунку 40 “Зареєстрований (пайовий) капітал”. За кредитом цього рахунку відображається збільшення зареєстрованого капіталу та пайових внесків, а також надходження внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу; за дебетом – його зменшення (вилучення). При створенні акціонерного підприємства (емісії акцій) в бухгалтерському обліку ці операції відображають наступними записами (див. табл. 2.9).

Таблиця 2.8

Кореспонденція рахунків при створенні підприємства [42]

№ з/п	Дебет рахунків		Кредит рахунку	Зміст операції
1	46	Неоплачений капітал	40	1. Сформований статутний капітал підприємства (господарського товариства), відображена сума заборгованості учасників по внескам у статутний капітал. 2. Збільшений статутний капітал підприємства за рахунок додаткових внесків учасників або додаткового випуску акцій
2	30 30	Готівка рахунки в банках	46	Відображено внески акціонерів до статутного капіталу коштами в касу або на поточний рахунок
3	20 22 28	Виробничі запаси малоцінні та швидкозношувані предмети товари	46	Відображено внески акціонерів у вигляді запасів
4	10 11 12	Основні засоби інші необоротні матеріальні активи нематеріальні активи	46	Відображено внески акціонерів необоротними активами

На ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” організація синтетичного обліку першого порядку базується на системі, передбаченій планом рахунків, з подальшою деталізацією для потреб фінансової звітності та управління підприємством. Від правильної організації аналітичного обліку статутного капіталу залежить точно визначення частки кожного власника (учасника). Організація аналітичного обліку статутного капіталу здійснюється по окремих видах капіталу для кожного засновника чи акціонера.

Фінансові операції, пов’язані зі змінами в статутному капіталі, мають важливе значення для облікового процесу на підприємстві. Кожна транзакція, що впливає на власний капітал, повинна бути належним чином задокументована і відображена у фінансовій звітності. Це включає як збільшення, так і зменшення статутного капіталу, а також всі пов’язані з цим облікові записи [58].

Підприємство має можливість змінювати розмір статутного капіталу згідно з рішенням зборів учасників. Такі зміни в бухгалтерському обліку відображаються лише після відповідної державної реєстрації нового розміру статутного капіталу. У разі нарахування дивідендів, кореспонденція рахунків не змінюється, оскільки для обліку кредиторської заборгованості перед учасниками використовується рахунок «Розрахунки з учасниками». Процес формування та збільшення статутного капіталу відображається по кредиту рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Для обліку заборгованості учасників за підписані, але не повністю оплачені акції, введено спеціальний рахунок і статтю балансу під назвою «Неоплачений капітал» (див. табл. 2.9).

Управління статутним капіталом включає також точний облік затверджених, але ще неоплачених акцій. Внески учасників або кошти, що мають надійти від передплати на нові акції, відображаються на спеціальних облікових рахунках, що дозволяє відслідковувати стан капіталу в режимі реального часу. Ця інформація має вирішальне значення для прийняття стратегічних рішень на вищому рівні управління підприємством.

Таблиця 2.9

Кореспонденція рахунків при збільшенні статутного капіталу [54]

№ з/п	Дебет рахунків		Кредит рахунку	Зміст операції
1	42	Додатковий капітал	40	Збільшений розмір статутного капіталу за рахунок додаткового капіталу
2	43	Резервний капітал	40	Збільшений розмір статутного капіталу за рахунок коштів резервного капіталу
3	44	Нерозподілені прибутки	40	Збільшений розмір статутного капіталу за рахунок коштів нерозподіленого прибутку
3.1	443	Прибуток, який використаний у звітному періоді	40	1. Відображена частина прибутку, яка спрямована на збільшення розміру статутного капіталу (реінвестування прибутку) 2. відображено збільшення статутного капіталу за рахунок збільшення номінальної вартості акції
4	67	Розрахунки з учасниками	40	
4.1	671	Розрахунки за нарахованими дивідендами	40	Збільшений статутний капітал підприємства за рахунок сум нарахованих дивідендів
5	52	«Довгострокові зобов'язання за облігаціями»	40	Збільшений статутний капітал підприємства за рахунок обміну облігацій на акції

За номінальної вартості акцій, статутний капітал підприємства може збільшуватися за рахунок додаткових внесків учасників до встановленої номінальної вартості акцій або шляхом індексації основних засобів. Такі заходи сприяють підвищенню загального рівня капіталу, що підтримує фінансову стійкість компанії.

Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства може здійснюватися декількома способами:

- зменшенням номінальної вартості акцій;
- зменшенням кількості акцій існуючої номінальної вартості шляхом викупу їх у власників з метою подальшого анулювання;
- використання зниження номінальної вартості акцій для скорочення статутного капіталу [54] (див. табл. 2.10)

Таблиця 2.10

Кореспонденція рахунків при зменшенні статутного капіталу [54]

№ з/п	Дебет рахунку	Кредит рахунків (субрахунків)		Зміст операції
1	40	45	Вилучений капітал	Зменшений розмір статутного капіталу
2	40	451	Вилучені акції	Відображена вартість акцій, викуплених (вилучених) підприємством у акціонерів та анульованих у відповідності зі зменшенням розміру статутного капіталу
3	40	452	Вилучені внески, паї	Відображена номінальна вартість внесків або паїв, викуплених (вилучених) у учасників та анульованих у відповідності зі зменшенням розміру статутного капіталу
3.1	40	46	Неоплачений капітал	Зменшений розмір статутного капіталу підприємства
4	40	67	Розрахунки з учасниками	
4.1	40	672	Розрахунки по іншим виплатам	Зменшений розмір статутного капіталу шляхом зменшення номінальної вартості акцій

Таке зменшення повинно бути компенсоване акціонерам наступним чином: Дебет субрахунку 672 “Розрахунки за іншими виплатами”, Кредит рахунку 30 “Готівка” або 31 “Рахунки в банках”. Прийняття рішень, удосконалення процесів діяльності, ефективність та раціональність управління, що стосуються власного капіталу, потребують інформації, яка деталізує наявність і рух капіталу в розрізі його складових за певний період. Облік власного капіталу повинен систематизувати і узагальнювати вихідні дані про всі зміни у власному капіталі, а також формувати звітність на основі достовірних результатів. Це важливо, оскільки капітал товариства є динамічною величиною, яка постійно змінюється під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, що відображається у зміні кількості власників і розміру капіталу.

Удосконалення облікового процесу, пов’язаного з власним капіталом акціонерних товариств, обумовлено необхідністю ліквідації неточностей у формуванні статутного капіталу та нарахуванні дивідендів. Це стосується типових

кореспонденцій рахунків, які пропонують методичні рекомендації з бухгалтерського обліку щодо операцій формування статутного капіталу в акціонерних товариствах. Для забезпечення суцільного та безперервного спостереження за господарськими операціями, що здійснюються на ПАТ “Агрофірма “Провесінь””, використовуються бухгалтерські документи, в яких фіксуються факти здійснення господарських операцій [65].

Бухгалтерські документи мають надзвичайно важливе значення, адже вони фіксують факти здійснення господарських операцій і тим самим слугують основою для ведення бухгалтерського обліку. Правильне документування цих операцій забезпечує надійність і достовірність даних, які використовуються для прийняття управлінських рішень та складання фінансової звітності. Кожна господарська операція, що здійснюється на підприємстві, повинна бути належним чином зареєстрована в облікових документах, що дозволяє відслідковувати її вплив на фінансовий стан та результати діяльності підприємства (див. табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Первинні документи з обліку операцій з власним капіталом [65]

Вплив господарської операції на складову власного капіталу	Документ
Реєстрація статутного капіталу	Статут
Збільшення (зменшення) нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) внаслідок зміни облікової політики, переоцінки основних засобів, нематеріальних активів	Бухгалтерська довідка
Зменшення додаткового капіталу та збільшення нерозподіленого прибутку внаслідок вибуття раніше до оцінених об'єктів необоротних активів	Акт приймання-передачі основних засобів, бухгалтерська довідка
Визначення фінансового результату за звітний період	Бухгалтерська довідка
Спрямування прибутку до статутного капіталу	Нова редакція статуту
Зменшення неоплаченого капіталу внаслідок погашення заборгованості з капіталу:	
- грошовими коштами	Виписка банку
- основними засобами	Акт приймання-передачі основних засобів

продовження табл.2.11

- нематеріальними активами	Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів
- виробничими запасами	Накладна, акт про приймання матеріалів
Збільшення іншого додаткового капіталу внаслідок безкоштовно отриманих основних засобів	Акт приймання-передачі основних засобів
Зменшення іншого додаткового капіталу внаслідок визнання доходу від безоплатно одержаних основних засобів	Розрахунок амортизації, бухгалтерська довідка

Отже, організація обліку власного капіталу на ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” потребує незмінного фокусу на забезпеченні точності та своєчасності відображення всіх операцій. Це включає комплексний підхід до систематизації даних, а також застосування сучасних методик і рекомендацій з бухгалтерського обліку. Такий підхід забезпечить прозорість та ефективність управління власним капіталом, а також зміцнить довіру з боку акціонерів і інших зацікавлених сторін.

Дотримання встановлених стандартів і правил бухгалтерського обліку є запорукою фінансової стабільності та успішного функціонування підприємства. Це стосується не лише відображення змін у власному капіталі, але й загального процесу обліку всіх фінансово-господарських операцій. Таким чином, організація обліку власного капіталу на ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” є ключовим елементом у забезпеченні ефективного і раціонального управління підприємством.

2.3. Сучасні комп'ютерні технології ведення обліку на ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” та їх практичне застосування

З розвитком інформаційних технологій потреби в автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах стали актуальнішими ніж будь-коли раніше. Сучасні та прогресивні підприємства активно впроваджують комп'ютерні технології для ведення обліку, що дає їм змогу значно підвищити ефективність фінансового управління. Використання новітніх програмних рішень дозволяє підприємствам спростити та оптимізувати процеси бухгалтерського обліку, знизити ймовірність помилок і забезпечити точність фінансової звітності.

Сучасні інформаційні системи дають можливість автоматизувати численні облікові операції, об'єднуючи їх у єдину інтегровану систему. Підприємства використовують спеціалізоване програмне забезпечення, яке забезпечує комплексний підхід до ведення обліку всіх аспектів господарської діяльності. Такі системи дозволяють зберігати дані в електронному вигляді, проводити аналітичну обробку інформації, генерувати різноманітні звіти у режимі реального часу та забезпечувати доступ до фінансових даних для прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень [79].

Спеціалізоване програмне забезпечення дає змогу зібрати детальну інформацію про діяльність підприємства, узагальнити ці дані та скласти фінансову та податкову звітність. Такі програми також дозволяють відправляти підготовлені звіти користувачам за допомогою електронного зв'язку чи електронної пошти. Комп'ютерні системи знаходять широке застосування серед керівного персоналу сучасних підприємств. Вони ефективно обробляють дані про поточну діяльність компанії, забезпечуючи точність та достовірність обліку і складання звітності [34].

Завдяки таким системам можна автоматизувати процес ведення обліку, що значно знижує ймовірність виникнення помилок і скорочує час, необхідний для обробки даних. Це дозволяє керівникам підприємств оперативно отримувати актуальну інформацію для прийняття управлінських рішень. Крім того, сучасні комп'ютерні технології сприяють підвищенню якості звітності, забезпечуючи її відповідність нормативно-правовим вимогам. Усі ці фактори роблять комп'ютерні системи незамінним інструментом у веденні обліку та управління діяльністю підприємства [34].

На вітчизняному ринку програмних продуктів з бухгалтерського обліку розробники пропонують велику їх кількість. В Україні найбільшою мірою застосовуються такі комп'ютерні програми:

1. М.Е.Дос (Медок) - програма для електронного документообігу, що дозволяє автоматизувати процеси відправки та отримання електронних документів з контролюючими органами, а також дозволяє здавати електронну звітність.
2. BAS Бухгалтерія - рішення, яке забезпечує ведення бухгалтерського обліку і дозволяє автоматично формувати фінансову та податкову звітність. Програма також підтримує інтеграцію з іншими бізнес-додатками, що підвищує її функціональність.
3. SAP Business One - потужна ERP-система, що забезпечує комплексне управління бізнесом, включаючи бухгалтерський облік, управління фінансами, торгівлею, виробництвом і т.д. Вона спеціалізується на великих і середніх підприємствах.
4. FinExpert - програмний продукт для автоматизації обліку фінансової звітності та управління фінансами. Вона дозволяє створювати докладні звіти та аналізувати фінансові показники підприємства.
5. Master:Бухгалтерія (Master:Accounting) - програма для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, яка підтримує

оновлення відповідно до змін у законодавстві та використовується багатьма українськими підприємствами.

6. QuickBooks - популярна бухгалтерська система, що дозволяє вести облік доходів і витрат, створювати та надсилати рахунки-фактури, готувати фінансові звіти та керувати проектами.
7. Арт-Звіт PLUS - програма для автоматизації подання звітів до контролюючих органів, що забезпечує формування, підписання та відправку електронних документів.
8. Pegasus-Підприємство - система, що охоплює бухгалтерський облік, управління фінансами, кадрами, а також інші аспекти діяльності підприємства. Вона підходить для середніх і великих компаній.
9. IS-Pro - комплексний обліковий і управлінський продукт, що підтримує бухгалтерський і податковий облік, управління фінансами, складське і логістичне управління.

Ці програми допомагають підприємствам автоматизувати і спростити ведення бухгалтерського обліку, знижуючи затратність і підвищуючи точність облікових процесів. Вибір конкретної програми залежить від розмірів підприємства, галузі діяльності та специфіки його операційної діяльності [70].

Програмні продукти, що використовуються на ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” для комп’ютеризації бухгалтерського обліку власного капіталу, забезпечують автоматизацію цього процесу. Вони значно спрощують технологічні операції обліку, переносячи дані з облікових документів безпосередньо на рахунки бухгалтерського обліку. Це дозволяє в будь-який час визначити суму власного капіталу підприємства [69].

Модель алгоритмів облікових процедур комп’ютерної обробки інформації про наявність і рух власного капіталу на ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” схематично зображена на рис. 2.1.

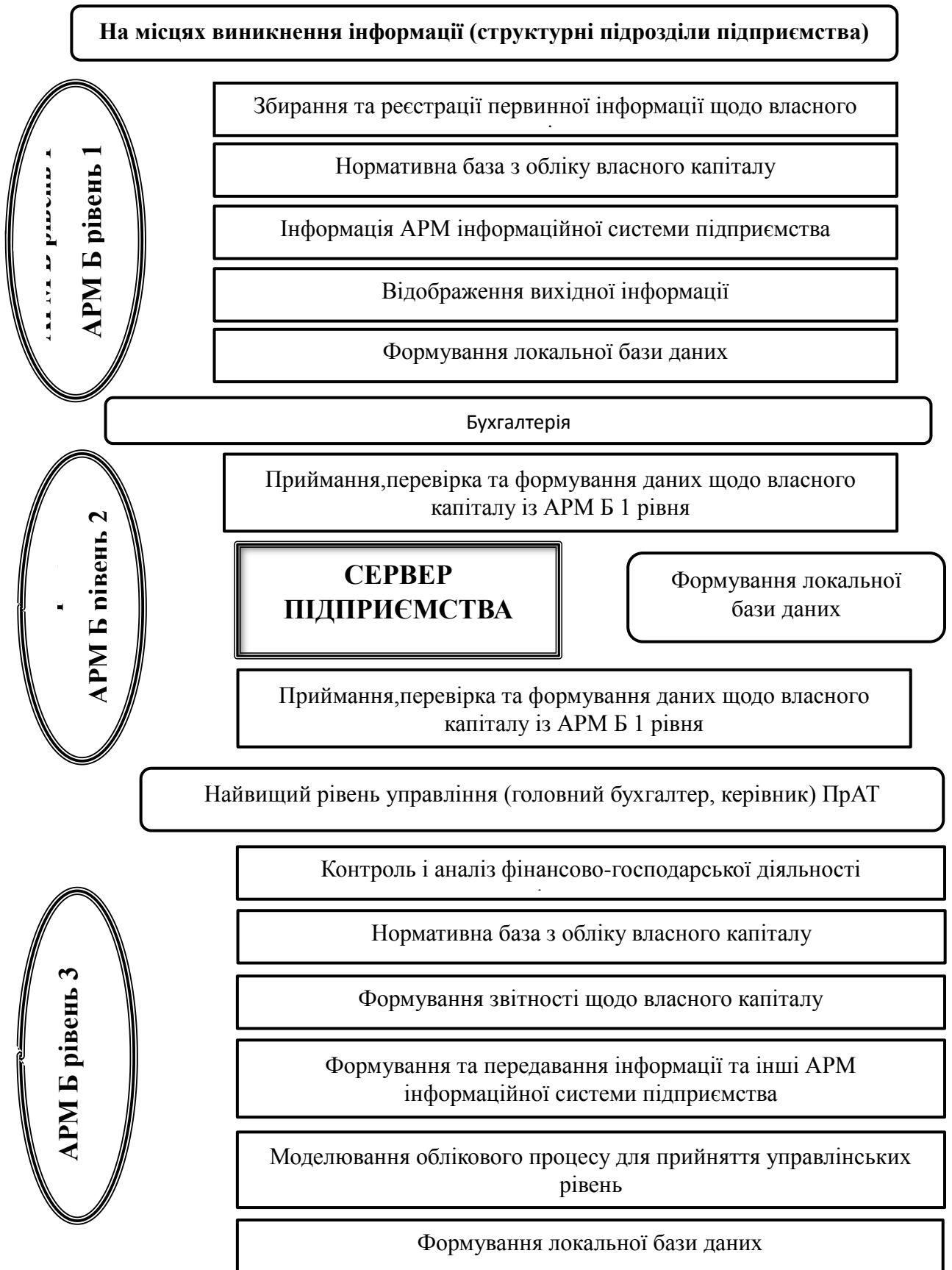

Рис.2.1 Модель алгоритмів облікових процедур комп'ютерної обробки інформації про наявність і рух власного капіталу підприємства

Введена і систематизована інформація зберігається у пам'яті комп'ютера, що значно полегшує доступ до необхідної інформації та забезпечує її швидке знаходження. Таким чином, автоматизація бухгалтерського обліку не лише підвищує ефективність облікових процесів, але й забезпечує точність і своєчасність фінансових даних [80].

Модель АРМ бухгалтера на практиці дозволяє візуалізувати та розкрити механізми автоматизованої обробки даних, що забезпечує прозорість та контроль за фінансовими показниками підприємства.

Завдяки таким програмним продуктам підприємство може уникнути багатьох потенційних помилок, притаманних ручній обробці даних. Крім того, автоматизовані системи забезпечують значне скорочення витрат часу на облік, що дозволяє спрямовувати ресурси на інші важливі аспекти управління та аналізу фінансової діяльності.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ НА ПАТ “АГРОФІРМА “ПРОВЕСІНЬ””

3.1. Мета, зміст, завдання та джерела інформації аудиту статутного капіталу

Сучасні умови ведення бізнесу та активне входження України до світового економічного простору мають значний вплив на стратегію формування, використання та управління власним капіталом підприємств. Створення капіталу підприємства включає набуття необхідних активів і оптимізацію структури капіталу з метою забезпечення його ефективного використання. Власний капітал є ключовим джерелом формування активів підприємства. Враховуючи це, зміни у власному капіталі не повинні відбуватися без належного контролю і мають бути чітко регульовані в процесі функціонування системи управління діяльністю підприємства. Впровадження ефективного управління власним капіталом неможливе без створення надійної системи контролю за змінами його величини та структури у певні часові проміжки [87].

У контексті започаткування системи аудиту власного капіталу в межах окремого суб'єкта господарювання, слід особливо зосередити увагу на одному з головних завдань управління: забезпечити діяльність підприємства в інтересах засновників (власників), які внесли значну частину ресурсів у його капітал.

Аудит власного капіталу є ключовим елементом комплексної перевірки фінансового стану підприємства та його діяльності. Його мета полягає у забезпеченні достовірності та правдивості інформації про власний капітал, що відображається у фінансовій звітності. Це досягається шляхом детального аналізу джерел його формування, змін у структурі та адекватності відображення в бухгалтерських регістрах. Аудит дозволяє виявити можливі помилки та неточності, оцінити відповідність облікової політики чинним нормативним

вимогам та запропонувати заходи для підвищення ефективності управління власним капіталом [74].

Основним предметом аудиту власного капіталу є всі процеси та операції, що відбуваються на підприємстві і пов'язані з функціонуванням власного капіталу у його різних складових. Також в процесі аудиту інспектують відносини, що виникають у ході господарських операцій між підприємством, його власниками, працівниками та іншими контрагентами. Для досягнення головної мети аудиту та задоволення потреб користувачів в отриманні правдивої та неупередженої інформації щодо власного капіталу, аудитору необхідно виконати ряд завдань (див. рис. 3.1).

Рис. 3.1 Основні завдання аудиту власного капіталу [37]

Аудит статутного капіталу, як складової частини власного капіталу, є ключовим аспектом, що забезпечує фінансову прозорість і надійність підприємства. Цей процес включає перевірку достовірності даних щодо формування, розміру і структури статутного капіталу, відповідність їх законодавчим вимогам та внутрішнім нормативам підприємства. Виходячи з мети і завдань аудиту власного капіталу, можна виділити основні об'єкти аудиту статутного капіталу (рис. 3.2.)

Рис. 3.2. Об'єкти аудиту статутного капіталу [38]

Джерела інформації для проведення аудиту статутного капіталу включають широкий спектр документів і даних, які дозволяють аудитору отримати повне уявлення про формування, динаміку та поточний стан статутного капіталу підприємства. Основними джерелами інформації є:

- установчі документи підприємства, такі як статут, установчі угоди та протоколи зборів засновників, які визначають розмір та структуру статутного капіталу.
- реєстраційні документи, що підтверджують державну реєстрацію змін до статутного капіталу.
- бухгалтерські документи, включаючи бухгалтерські регістри, облікові записи та звіти, які відображають операції з власним капіталом.
- фінансова звітність, зокрема баланс (звіт про фінансовий стан), що надає інформацію про зареєстрований і неоплачений капітал.
- договори з акціонерами, включаючи договори купівлі-продажу акцій, які підтверджують права власності та здійснені операції з акціями.
- банківські виписки та розрахункові документи, що підтверджують надходження внесків до статутного капіталу.
- звіти про емісію акцій та документи, пов'язані з випуском, розміщенням і викупом акцій.
- протоколи зборів акціонерів, де приймаються рішення щодо змін у статутному капіталі, таких як його збільшення або зменшення.
- внутрішні документи підприємства, такі як політики та регламенти, що регулюють облік і звітність з власного капіталу [30].

Використання цих джерел інформації дозволяє аудиторам здійснити всебічну перевірку, виявити потенційні розбіжності і помилки, а також надати гарантії щодо точності і повноти відображення статутного капіталу в фінансовій звітності підприємства.

3.2. Методика проведення аудиту статутного капіталу

Методика проведення аудиту статутного капіталу включає сукупність наступних процедур і методів, що дозволяють забезпечити повний і об'єктивний аналіз стану та динаміки статутного капіталу підприємства. Основна мета аудиту полягає у підтвердженні достовірності фінансової інформації щодо статутного капіталу, виявленні можливих порушень і наданні рекомендацій для покращення облікових процесів. Використання системного підходу до проведення аудиту гарантує всебічну перевірку і аналіз усіх аспектів, пов'язаних зі статутним капіталом, що є основою фінансової стабільності та корпоративного управління [37].

Програма аудиторської перевірки статутного капіталу сільськогосподарських підприємств різних організаційних форм повинна бути побудована з урахуванням характерних порушень в організації обліку на підприємстві. Слід також враховувати порушення, пов'язані з неправильною та несвоєчасною зміною установчих документів, а також з розрахунками із засновниками. Такі аспекти є критично важливими для проведення всебічної аудиторської перевірки, оскільки вони мають безпосередній вплив на фінансову прозорість та правдивість звітності підприємства. Ефективність аудиторської програми значною мірою залежить від здатності виявляти і виправляти ці порушення, що забезпечує правдивість і надійність інформації про статутний капітал.

Процес аудиту статутного капіталу охоплює загальний порядок етапів та циклів аудиторської перевірки статутного капіталу. Цей процес включає кілька послідовних етапів, кожен з яких забезпечує певний спектр аудиторських процедур. Всі ці етапи разом формують комплексну методику проведення аудиту, спрямовану на перевірку правильності відображення статутного капіталу у фінансовій звітності підприємства (див. рис. 3.3).

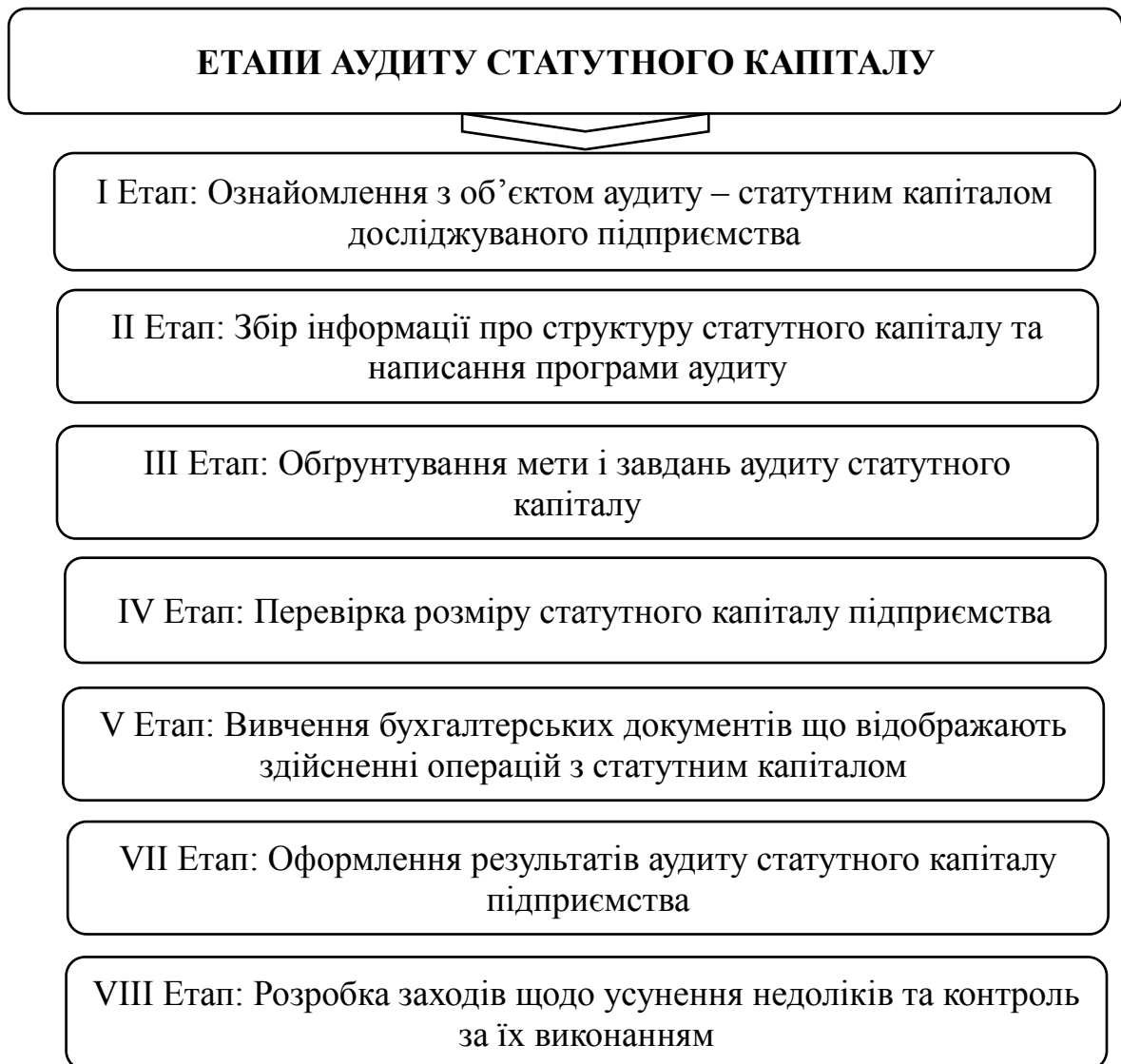

Рис. 3.3 Процес аудиту статутного капіталу підприємства [74].

На основі зазначених етапів аудиту в першу чергу з'ясовуються такі ключові питання, як основні відомості про емітента (включаючи кількість акціонерів, власників облігацій, виплата дивідендів тощо); порядок формування та обліку статутного капіталу (включаючи його зміни); розподіл прибутку та виплата дивідендів; а також фінансова звітність як юридичної особи та як емітента цінних паперів. Для вирішення цих питань в процесі аудиторської перевірки аудитор збирає необхідні докази за допомогою застосування однієї або кількох із

наступних процедур та методів: перевірка, спостереження, опитування та підтвердження.

Процедура перевірки включає дослідження документів та записів для виявлення відповідності фактичному стану речей. Метод спостереження дозволяє аудитору самостійно перевірити процеси та операції, що відбуваються на підприємстві в реальному часі. Опитування застосовується для отримання пояснень та додаткової інформації від працівників підприємства щодо різних аспектів їхньої роботи. Підтвердження включає перевірку даних шляхом зіставлення їх з інформацією, отриманою від третіх сторін [71].

В таблиці 3.1 розглянемо «Програму аудиту статутного капіталу акціонерного товариства».

Таблиця 3.1

Програма аудиту статутного капіталу акціонерного товариства [71]

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Методичні прийоми аудиту	Аудиторські докази	Виконавець	Термін	Індекс РД
1	2	3	4	5	6	7
1.	Перевірка дати початку бухгалтерського обліку статутного капіталу	Нормативно-правова, зіставлення	Дата у виписці державного реєстру, дата у Журналі, відомості, Головній книзі			РД-1.1
2.	Перевірка правильності відображення суми статутного капіталу в обліку	Нормативно-правова, зіставлення	Установчі документи, сальдо субрахунку 401 «Статутний капітал», номінальна вартість випущених акцій			РД-1.2
3.	Перевірка своєчасності розрахунків за внесками до статутного капіталу	Нормативно-правова, документальна, порівняння	Установчі документи, Протокол засновників, виписка банку, рахунки 46, 422, 67			РД-1.3
4.	Перевірка статутного капіталу за елементами	Нормативно-правова, документальна, аналітична	Установчі документи, виписки банків, накладні, акти			РД-1.4

5.	Перевірка розподілу статутного капіталу на частки	Нормативно-правова, документальна	Установчі документи, аналітичний облік			РД-1.5
----	---	-----------------------------------	--	--	--	--------

продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7
6.	Перевірка правильності відображення в обліку порядку випуску акції, та витрат, пов'язаних з їх випуском	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Установчі документи, первинні документи понесених витрат, рахунки обліку			РД-1.6
7.	Перевірка відображення операцій, пов'язаних зі змінами статутного капіталу у синтетичного обліку статутного капіталу	Документальна, арифметична	Первинні документи, Журнал, відомість, Головна книга			РД-1.7
8.	Перевірка правильності аналітичного обліку статутного капіталу	Документальна, арифметична	Протоколи зборів, сальдо рах.40, первинні документи за операціями з акціями			РД-1.8
9.	Перевірка суми статутного капіталу на дату балансу	Нормативно-правова, зіставлення	Установчі документи, виписка державного реєстру, Баланс, рахунок 40			РД-1.9

Таким чином, комплексний підхід до проведення аудиту власного капіталу включає системне застосування різних аудиторських процедур і методів, що дозволяють забезпечити достовірність і повноту зібраних даних, необхідних для надання обґрунтованих висновків і рекомендацій.

Важливість проведення аудиту статутного капіталу полягає в тому, що він забезпечує довіру з боку акціонерів, інвесторів та інших зацікавлених сторін до фінансової звітності підприємства, виявляє можливі порушення або неточності в обліку і сприяє вчасному виявленню та виправленню цих порушень. Це, в свою

чергу, запобігає фінансовим ризикам, підвищує рівень корпоративного управління та сприяє стабільному розвитку підприємства [72].

3.3. Результати аудиту статутного капіталу на ПАТ “Агрофірма “Провесінь””

Завершальним етапом аудиту статутного капіталу є узагальнення та реалізація отриманих результатів. На цьому етапі аудиторів повинні згрупувати та систематизувати всі виявлені порушення та зловживання, розробити управлінські рішення щодо усунення виявлених недоліків, а також запобігти їх повторенню в майбутньому. Це дозволить приймати ефективні управлінські рішення, які сприятимуть покращенню використання власного капіталу підприємства [74].

Відповідно до загальних вимог щодо розкриття інформації емітентами цінних паперів, відповідно до статті 39 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», учасники фондового ринку зобов’язані розкривати регульовану інформацію згідно з вимогами, обсягом та строками, встановленими законами та нормативно-правовими актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Емітенти цінних паперів розкривають регулярну інформацію відповідно до статті 40 цього закону [9].

Зокрема, річна інформація про емітента повинна включати річну фінансову звітність, що підтверджена аудитором або аудиторською фірмою, аудиторський звіт (висновок), складений за результатами аудиту фінансової звітності емітента, а також звіт керівництва. ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” зобов’язане розкривати річну інформацію відповідно до статті 40, за винятком пунктів 6, 7, 8, 10, 20 частини третьої та частини п’ятої цієї статті [9]. Тобто, надання аудиторського висновку за результатами аудиту фінансової звітності у цьому випадку не є обов’язковим, проте у разі проведення аудиту, аудиторський звіт повинен бути розкритий.

Аудиторський висновок є офіційним документом, створеним відповідно до стандартів аудиту і призначеним для надання впевненості користувачам щодо відповідності фінансової звітності або іншої інформації концептуальним основам, які використовуються при її підготовці [15] (див. рис. 3.).

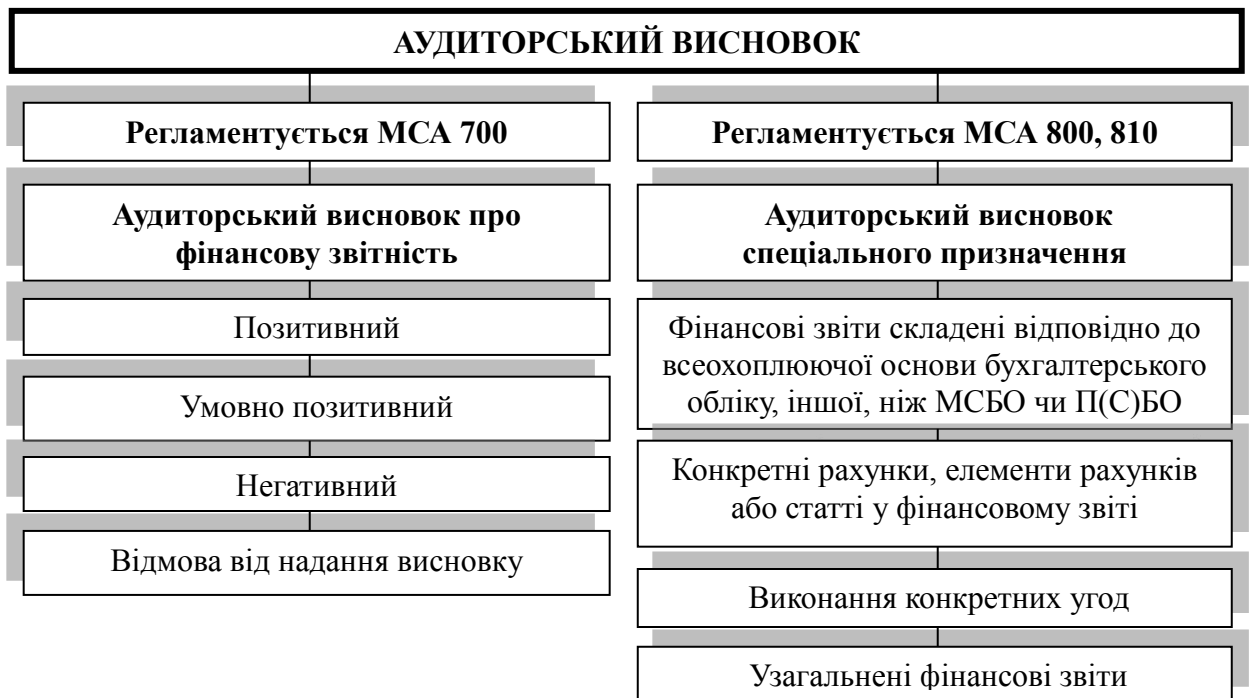

Рис. 3.5. Класифікація аудиторських висновків

Якщо аудитори надають позитивний висновок, але при цьому виявлено фундаментальну невпевненість з окремих питань, то у висновку наводяться обґрунтовані зауваження з цих питань, після чого дається остаточний висновок про достовірність і повноту фінансової звітності підприємства.

У випадках, коли аудитор вказує на наявність не фундаментальної невпевненості або обмежень, це зазначається у висновку або додатку до нього, що є його невід'ємною частиною, і аудитор все одно надає позитивний висновок щодо фінансової звітності.

Якщо аудитор відмовляється від надання висновку, то він повинен аргументувати неможливість надання такого висновку на основі певних фактів, що

перешкоджають формулюванню обґрунтованої думки про стан обліку на підприємстві.

Крім того, обов'язковість надання річної фінансової звітності, підтвердженої аудитором, не розповсюджується на ПАТ (за винятком тих, які здійснили публічну пропозицію інших цінних паперів, окрім акцій) у частині підтвердження аудитором річної фінансової звітності. Всі емітенти, крім тих, які не є акціонерними товариствами та не здійснювали публічну пропозицію інших цінних паперів, зобов'язані надавати звіт керівництва, підтверджений аудитором або аудиторською фірмою.

Здійснення аудиторської перевірки статутного капіталу на ПАТ "Агрофірма "Провесінь" має велике значення для зміцнення фінансової стабільності та прозорості діяльності підприємства. Виявлені аудитором порушення і недоліки не лише дозволяють вчасно виправити помилки і уникнути потенційних штрафів, але й сприяють формуванню стратегії для подальшого удосконалення облікових процесів. На основі отриманих результатів управлінці зможуть приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації структури власного капіталу, підвищення його ефективності та досягнення довгострокових фінансових цілей підприємства.

Отже, результати аудиту статутного капіталу ПАТ "Агрофірма "Провесінь" повинні бути детально розглянуті та узагальнені для прийняття ефективних управлінських рішень. Виявлені порушення та недоліки мають бути відображені у звіті, а розроблені рекомендації – спрямовані на підвищення якості фінансового управління та удосконалення облікових процесів.

ВИСНОВКИ

У першому розділі дипломної роботи було проведено комплексний аналіз теоретичних аспектів обліку та аудиту статутного капіталу акціонерного товариства на прикладі ПАТ “Агрофірма “Провесінь””. Формування початкового капіталу є фундаментальним елементом для будь-якого підприємства з моменту його реєстрації і аж до можливої ліквідації. Статутний капітал відіграє ключову роль у визначенні фінансової стабільності підприємства на початкових етапах його діяльності, слугуючи основою для залучення ресурсів та визначення фінансової надійності.

В процесі роботи були розглянуті різні підходи до розуміння сутності статутного капіталу. Спираючись на дослідження вітчизняних учених та нормативно-правове регулювання в Україні, було визначено, що статутний капітал є невід’ємною складовою корпоративного управління. Установчі документи та нормативні акти встановлюють правила регулювання і формування статутного капіталу, який стає базою для подальшого розподілу прибутків та управління підприємством.

Значну увагу було приділено аналізу теоретичних аспектів обліку статутного капіталу, його функціям та ролі у фінансовій стабільності підприємства. Статутний капітал виконує кілька важливих функцій, включаючи формувальну, розподільну, управлінську та захисну. Крім того, капітал є основним джерелом утворення активів підприємства, що забезпечують його добробут та знижують фінансові ризики.

Однією з основних проблем, виявлених під час дослідження, є відсутність єдиного трактування поняття “статутний капітал” у законодавстві та науковій літературі України. Ця невизначеність ускладнює процес обліку і аудиту власного капіталу, вимагаючи розробки чітких методологічних підходів та норм.

Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту статутного капіталу підприємств в Україні здійснюється на декількох рівнях: міжнародному, національному і рівні підприємства. Міжнародні стандарти фінансової звітності встановлюють загальні принципи і правила ведення бухгалтерського обліку, спрямовані на прозорість і надійність фінансової інформації. Національні стандарти бухгалтерського обліку враховують національні особливості та вимоги. Важливу роль відіграють також внутрішні нормативні документи підприємства, що регламентують порядок ведення обліку власного капіталу і контролю за його змінами.

У другому розділі дипломної роботи розглянуто економічну характеристику підприємства та практичні аспекти ведення обліку статутного капіталу на ПАТ “Агрофірма “Провесінь””. Оцінка фінансово-економічних показників діяльності ПАТ “Агрофірма “Провесінь”” за період 2021-2023 років дозволяє зробити важливі висновки про фінансовий стан та ефективність господарської діяльності підприємства. Проведений аналіз показав, що підприємство зіткнулося з істотними коливаннями фінансової стабільності, які вплинули на ряд ключових показників.

Результати аналізу показників стану основних засобів свідчать про значні інвестиції у модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази підприємства у 2023 році. Зростання первісної вартості основних засобів на 9.30% свідчить про активні інвестиції у нові активи, що сприятиме підвищенню довгострокової стабільності підприємства. Водночас, зростання суми зносу вказує на постійне амортизаційне навантаження, отже підприємство має детально планувати свої витрати на амортизацію.

Динаміка фінансових показників також вказала на значні коливання ефективності використання основних засобів. Зниження фондівдачі та зростання фондомісткості свідчать про те, що у агрофірми виникли труднощами у забезпеченні високої продуктивності використання наявних ресурсів.

Оборотні активи також показали позитивну динаміку у 2023 році, що вказує на збільшення обсягу виробничих запасів та товарних залишків. Підвищення коефіцієнта оборотності до 0.57 у 2023 році свідчить про покращення ефективності реалізації продукції, що особливо важливо для підтримання ліквідності підприємства.

Ефективність використання трудових ресурсів показала позитивну динаміку у 2023 році. Зростання середньооблікової чисельності працівників на 36.84% та підвищення продуктивності праці на 42.52% вказують на розширення виробничих потужностей та покращення умов праці. Підвищення середньомісячної заробітної плати позитивно вплинуло на мотивацію працівників, що також відображається у збільшенні продуктивності.

Оцінка структури операційних витрат показала зростання загальних витрат на 40.12% у 2023 році, що потребує ретельного аналізу для виявлення основних факторів, що сприяли цьому росту. Матеріальні витрати зросли на 52.62%, що може свідчити про підвищення цін на сировину або збільшення обсягів виробництва. Витрати на оплату праці також зросли, що позитивно впливає на загальний ринковий імідж підприємства.

Розрахунки показників рентабельності вказали на відновлення фінансової стабільності у 2023 році після значного спаду у 2022 році. Показники рентабельності загального капіталу, оборотного капіталу, основного капіталу та реалізації свідчать про покращення фінансових результатів підприємства, що створює основу для подальшого розвитку.

Таким чином, проведений фінансово-економічний аналіз діяльності ПАТ "Агрофірма "Провесінь" вказує на значні коливання у фінансовій стабільності підприємства за період 2021-2023 років, але також показує впевнені кроки до відновлення і покращення фінансових показників у 2023 році. Стратегічні інвестиції у оновлення основних засобів, підвищення продуктивності праці, і

оптимізація витрат свідчать про готовність підприємства до подальшого сталого розвитку на ринку.

У третьому розділі дипломної роботи було розглянуто питання аудиту статутного капіталу на ПАТ "Агрофірма "Провесінь" та його роль у забезпеченні фінансової прозорості і стабільності підприємства. Сучасні умови ведення бізнесу вимагають від підприємств чіткої стратегії управління власним капіталом, його оптимізації та ефективного використання

Результати аудиту, що було проведено на ПАТ "Агрофірма "Провесінь", виявили необхідність вдосконалення облікових процедур та підвищення якості фінансової звітності підприємства. Однією з головних рекомендацій є створення системи внутрішнього аудиту, що забезпечить постійний контроль за станом фінансових і бухгалтерських питань, та виявлення можливих порушень на ранніх етапах.

Методика проведення аудиту, як показав досвід ПАТ "Агрофірма "Провесінь", повинна включати ретельне вивчення установчих документів, протоколів зборів акціонерів, бухгалтерських реєстрів і фінансової звітності. Використання різних методів обробки даних, таких як перевірка, спостереження, опитування та підтвердження, дозволяє забезпечити повноту і достовірність зібраної інформації.

Аудит статутного капіталу є важливим інструментом для забезпечення фінансової прозорості підприємства, зміцнення довіри з боку інвесторів і забезпечення сталого розвитку. Результати аудиту на ПАТ "Агрофірма "Провесінь" підкреслюють необхідність вдосконалення облікових процесів, запровадження сучасних технологій управління та регулярного моніторингу фінансової звітності. Це забезпечить оптимальне управління власним капіталом, підвищення ефективності його використання і досягнення довгострокових фінансових цілей підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К.: Україна, 1996. – 141 с. зі змінами та доповненнями.
2. Господарський кодекс №436-XV від 06.01.2018 р. зі змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Податковий кодекс №2755-XVII від 01.01.2018 р. зі змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV зі змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514-VI.
6. Закон України «Про аудиторську діяльність» Вводиться в дію Постановою ВР N 3126-XII від 22.04.93, ВВР, 1993, N23 [Електронний ресурс <http://www.rada.gov.ua>]
7. Закон України «Про екологічний аудит»: – [Чинний від 24.06.04 р.]. – № 1862-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо статутного капіталу» від 22.12.2010 р. № 2850-VI.
9. Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 15.05.2003 р. № 755-IV.
10. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 р. № 2275-VIII.
11. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності. – Режим доступу: http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/mizhnarodni-standarti-bukhgalterskogo-obliku-ta-finansovoji-zvitnosti?app_id=24
12. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vobu.ua/ukr/documents/accou-?ting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku?app_id=24
13. МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
14. МСА 210 «Узгодження умов виконання завдань з аудиту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
15. МСА 230 «Аудиторська документація». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
16. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
17. МСА 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
18. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Мінфіну № 88 від 24.05.95 р. (зі змінами і доповненнями Наказу № 427 від 11.04.2017) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
19. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

20. «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» затвердж. наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р. [Електронний ресурс <http://www.rada.gov.ua>]

21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

22. Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства: рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12.06.2018 р. № 385.

23. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджені Наказом Мінфіну України від 29.11.2017 р. № 976. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

24. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерством фінансів України від 25.09.2015 р. № 840. (зі змінами та доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua>.

26. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем: навч. посіб. А.М. Береза. - Київ: КНЕУ. 2010. – с. 210.

27. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. Фінанси України. 2010. № 4. С. 112–119.

28. Бідник О.І. Поняття капіталу підприємства та його еволюція. Науковий вісник. 2007.

URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ponyattya-kapitalu-pidpriemstva-ta-yogo-evolyutsiya/viewer>

29. Бланк І.А. Управління формуванням капіталом. Київ : «Ніка-Центр», 2008. 510 с.

30. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту : [підручник] / М.Т. Білуха– К.: Вища школа , 1996. - 320 с.

31. Білецька Л.В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посіб. / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савич. К.: ЦУЛ, 2009. 688 с.

32. Борщ О.Г. Методичні підходи до управління структурою капіталу акціонерних підприємств молочної галузі / О.Г. Борщ // Зб. наук. пр. Подільського державного агротехнічного ун-ту. 2006. Вип. 14. Т. 2. С.171–174.

33. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Брейли Р., Майерс С. – М.: Олимп-Бизнес, 1997. – 1088 с.

34. Бузак Н.І. Облік і контроль затрат на впровадження сучасних інформаційних технологій: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / Н.І. Бузак. – Київ 2009 – 23 – С.7.

35. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / Ф. Ф. Бутинець. - Житомир : ПП «Рута», 2013. - 224 с.

36. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Бутинець Ф.Ф. – 8-е вид. – Житомир: ПП «Рута», 2009. –912 с.

37. Бутинець Ф.Ф. та ін. Аудит і ревізія підприємницької діяльності. Навчальний посібник. Житомир: ПП «Рута», 2011.

38. Виноградова М. О. Аудит [текст] : навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидєєва - К. : «Центр учбової літератури», 2014. - 654 с.

39. Воляник Г. М. Фінансовий облік – 1: [навчальний посібник] / Г. М. Воляник, М. М. Огородник, С. Є. Шутка, Н. І. Колінько. – Львів: Новий Світ-2000, 2013. – 454 с.

40. Гарасим П.М. Організація обліку в галузях економіки: навч. посібник / П.М. Гарасим, Н.М. Клим, У.П. Новак, М.В. Падюка – Львів: Ліга-Прес.- 2018. – 410 с.

41. Гарасим П.М., Воляник Г.М., Колінько Н.І., Шутка С.Є. Фінансовий облік-2: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2016. 332 с.
42. Гарасим П.М., Воляник Г.М., Гарасим М.П. Організація обліку: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2018. 300 с.
43. Гарасим П., Колінько Н. Статистичні методи аналізу в управлінні: навч. посіб. Львів: Галицька видавнича спілка, 2022. 216 с.
44. Гарасим П.М., Шутка С.Є., Воляник Г.М., Колінько Н.І. Облік на підприємствах малого бізнесу: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2018. 370 с.
45. Грудницька С.М. Правове визначення акціонерного капіталу. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12828/1/Grudnytska_209-221.pdf.
46. Давиденко Є.В. Управління акціонерним капіталом підприємства // Є.В. Давиденко // Харківський інститут фінансів УДУФМТ. URL: http://www.rusnauka.com/24_AND_2015/Economics/10_198369.doc.htm.
47. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр Академія, 2000. 864 с.
48. Ємельянова Л.О. Складові інституційних реформ у контексті формування акціонерного капіталу в країнах із перехідною економікою / Л.О. Ємельянова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6(1). С. 120–125.
49. Єранкін О.О. Формування акціонерного капіталу в бурякоцукровому підкомплексі України / О.О. Єранкін // Економіка АПК. 1999. № 12. С.19–27.
50. Житна І.П., Нескреба А.М. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств / І.П. Житна, А.М. Нескреба. - К. : Вища школа, 2009.
51. Жолнер, І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2016. – 365 с.
52. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік та аудит підприємницької діяльності : [навч. посіб.] / А.Г. Загородній, Б.Ф. Усач, Р.Л. Хом'як. - Львів, 2008. - 208 с.
53. Задорожний, З. Р. Внутрішньогосподарський облік: методологія та організація [Текст] / З. Р. Задорожний. – Тернопіль, 2007. – 141 с.
54. Клим Н.М. Бухгалтерський облік: підручник. Львів: Галицька видавнича спілка. 2021. 428 с.
55. Колінько Н.І., Воляник Г.М., Шутка С.Є. Управлінський облік: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2016. 378 с.
56. Колісник О.П. Методичні підходи та організація обліку і аудиту власного капіталу підприємства / О.П. Колісник, А.О. Томша // Економіка та суспільство, випуск 37, 2022
57. Котов А.Н. Оптимізація структури капіталу акціонерного об'єднання / А.Н. Котов // Економіка: проблеми теорії та практики. Зб. наук. праць. Випуск 206: В 4 т. Том II. Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. С. 339–345.
58. Кужельний М. В., Левицька С. О. Організація обліку: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
59. Кук Р.П., Ходзицька В.В. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту власного капіталу. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197232107>
60. Кузіна Р. Методичний аспект контент аналізу узгодженості національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності / Р. Кузіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015. –№ 6(171). – С. 25-31. DOI: [dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2015/171-6/5](https://doi.org/10.17721/1728-2667.2015/171-6/5)
61. Курко А. С. Формування статутного капіталу акціонерного товариства: проблеми теорії та практики / Міжнародний науковий електронний журнал ЛОГОС. ONLINE №71 Березень, 2020, С. 1-4

62. Любар О. О. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу / О.О. Любар // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка», №4, 2020.
63. Мацелюх Н.П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посібник для самот. підгот. до курс. екзаменів та компл. держ. екзамену з економ. теорії / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко. 2-ге вид., перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2014. 382 с.
64. Мацера С.М. Економічний зміст та значення акціонерного капіталу в сучасних умовах // ScientificWorld (Sworld): Е-Журнал. URL: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/economy311/economic-theory-and-history-311>
65. Мурашко, Т. Д. Первинні документи бухгалтерського обліку [Текст]/ Тарас Мурашко // Вісник. Право знати все про податки і збори. – 2016. – №38 : Первинні документи. – С. 4-11.
66. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік: [навчальний посібник] / Г. В. Нашкерська. – К.: Кондор, 2005. – 503с.
67. Плешакова О.А. Теоретико-методологічні основи управління структурою капіталу акціонерного товариства / О.А. Плешакова // Наук. вісн. Черніг. держ. ін-ту економіки і упр. Сер. Економіка. 2012. Вип. 3. С. 196–200.
68. Політична економія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / [Біленко Т.І., Бодров В.Г., Волинцев В.В. та ін.]; за ред. В.О. Рибалкіна, В.Г. Бодрова. К.: Академвидав, 2004. 672 с.
69. Подмешальська Ю.В. Проблеми впровадження інформаційних систем обліку на підприємстві / Ю.В. Подмешальська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2011. — Вип. 33. — С. 180—185.
70. Подмешальська Ю.В. Розробка проекту впровадження інформаційних та технологій обліку на підприємстві / Ю.В. Подмешальська // Економіка і управління. — Київ, 2012. — № 3 (55). — С. 85—90.
71. Подмешальська Ю. В. Розробка програми аудиту власного капіталу [Електронний ресурс] / Ю. В. Подмешальська, Л. К. Феофанов, П. О. Горбатова // Економічна наука. Інвестиції: практика 50 та досвід № 3 - 2019 - С.50-57.
72. Пономаренко О.Г., Колодяжна Р.В. Облік власного капіталу: організація наукового дослідження. Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми використання економічного потенціалу: держава, регіон, підприємство». 2021. С. 142–145.
73. Проволоцька О.М. Використання акціонерного капіталу підприємств: теоретико-методичні проблеми дослідження та умови підвищення ефективності / О.М. Проволоцька, Д.В. Ясиненко // Вісник Криворізького економічного інституту КНУ. 2013. № 1. С. 63–66.
74. Радіонова Н.Й., Губа І.М. Аудит власного капіталу підприємства: шляхи удосконалення організації і методики. URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2017/12/Radionova-Guba.pdf>.
75. Рубан О.І. Фінансовий механізм функціонування акціонерного капіталу в Україні / О.І. Рубан // Інвестиції: практика та досвід. 2009. № 8. С. 56–60.
76. Самойлова Т.А. Окремі аспекти формування та обліку статутного капіталу підприємств різних форм власності // Всеукраїнський Науково-виробничий журнал “Інвестиційні технології” - С 132-137
77. Сахарук Б. С. Дослідження підходів до визначення економічної сутності поняття акціонерного капіталу підприємства // Б. С. Сахарук / Науковий вісник Ужгородського національного університету Випуск 18, частина 3 – 2018 - С. 50-54.
78. Слободяник Н.П. Формування акціонерного капіталу підприємств промисловості України // Збірник наукових праць Уманської державної аграрної академії / Редкол.: П.Г. Копитко (відп. ред.) та ін. Умань, 2002. Вип. 55. С. 232–242.

79. Семенишена Н. В., Радченко О. Д. Інформаційне забезпечення оцінки потенціалу аграрних підприємств. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит. 2010. Вип. 1. С. 236-239.

80. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко. - К. : КНЕУ, 2009. - с.187.

81. Федоренко В.Г. Політична економія. Бібліотека українських підручників / В.Г. Федоренко.

URL:http://libfree.com/193728681politekonomiyapolitichna_ekonomiya__fedorenko_vg.html.

82. Феофанова І.В. Удосконалення системи обліку на підприємстві з метою інформаційного забезпечення стратегічного аналізу [Електронний ресурс] / І.В. Феофанова, Л.К. Феофанов // Бізнес Інформ. — 2013. — № 11. — С. 119—123. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_11_20

83. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні : [навч. посіб.] / За ред. РЛ. Хом'яка, В.І. Лемішевського ; 6-е вид., доп. і перероб. - Львів : Інтелект-Захід, 2007. - 1200 с

84. Чех Н.О. Обґрунтування змісту процесу формування капіталу акціонерних товариств: вартісно-орієнтований підхід

85. Шаповалов В.О. Оцінка ефективності використання акціонерного капіталу в Україні / В.О. Шаповалов // Економіка і регіон: Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Ю. Кондратюка. 2007. № 1(12). С. 124–126.

86. Шурпенкова Р. К. Аналіз статутного капіталу як основного джерела фінансування підприємств / Регіональна економіка 2011, №4/ С.125-131

87. Хорунжак Н., Коцинець М., Кондрюк Л. Інституційні засади якості аудиту й аудиторської діяльності в Україні. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2018. №3-4. С. 67-76. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2018.03.067>

88. Яремко І.Й. Економічні категорії в методології обліку: [моногр.] / І.Й. Яремко. – Львів: Каменярь, 2002. - 192 с.

89. Miller C. The equity capital gap / Clara Miller // Stanford social innovation review, 2008. P. 41–45.

URL:http://www.socialimpactexchange.org/sites/www.socialimpactexchange.org/files/publications/equity_capital_gap.pdf.

ДОДАТКИ